

Prawa i obowiązki obywateli państw trzecich w Polsce

I n f o r m a t o r

Rights and Obligations of Foreigners in Poland

Monika Gwiazda, Dagmara Jachacz, Joanna Oleszkowicz
Tomasz Sieniow (red.)

Informator wydany w ramach projektu „Integracja cudzoziemców na Lubelszczyźnie” realizowanego przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.

Copyright by Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

Autorzy informatora: Monika Gwiazda
                                   Dagmara Jachacz
                                   Joanna Oleszkowicz
                                   Tomasz Sieniow (red.)

Tłumaczenie
na język angielski: Blanka Gwiazda, Delaine R. Swenson

Wydawca: **Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa**
                                   ul. Chopina 14/70, 20-023 Lublin
                                   tel./fax: +48 81 743 68 05
                                   e-mail: fundacja@fipp.org.pl
                                   www.fipp.org.pl
                                   www.migrant.lublin.pl

ISBN 978-83-927822-5-4

Za treść informatora odpowiada wyłącznie Instytut na rzecz Państwa Prawa i opinie zawarte w niniejszej publikacji nie odzwierciedlają w żadnym wypadku oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, która nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Wstęp

Przebywanie na terytorium obcego państwa wiąże się z licznymi obowiązkami poczynając od spełnienia wymogów przy legalnym przekroczeniu granicy, poprzez uzyskanie zgody na pobyt, zameldowanie, terminowe przedłużanie wizy. Polskie prawo gwarantuje jednocześnie cudzoziemcom legalnie przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prawa, często równe obywatelom polskim. Znajomość praw i obowiązków może znacznie ułatwić pobyt cudzoziemca w Polsce, a zarazem jest warunkiem jego dobrej integracji z polskim społeczeństwem.

Równocześnie warto zauważyć, że w zakresie regulacji migracji Polska staje się coraz silniej związana przepisami prawa wspólnotowego. Traktat Amsterdamski, włączając w 1998 roku do prawa wspólnotowego cały dorobek Schengen, rozpoczął nowy etap integracji europejskiej. Od jego wejścia w życie Unia Europejska aspiruje do wdrożenia spójnych polityk w zakresie wydawania wiz, imigracji i azylu. O tym, iż nie jest to proces zakończony łatwo się przekonać analizując rozwiązania prawne zaprezentowane w oddawanym do Państwa rąk Informatorze. Większość zaprezentowanych zagadnień wciąż regulowanych jest wyłącznie na poziomie ustawodawstwa krajowego. Wszelkie próby harmonizacji polityki imigracyjnej (zwłaszcza w zakresie regulacji imigracji zarobkowej) przez Unię Europejską napotykają opór ze strony państw członkowskich, które mają bardzo odmienne potrzeby migracyjne. Równocześnie rosnące trudności z integracją cudzoziemców w wielu państwach europejskich dowodzą, że warto poświęcić jej więcej uwagi zanim problemy imigrantów staną się elementem kampanii wyborczych lub przedmiotem protestów społecznych. Integracja cudzoziemców na Lubelszczyźnie jest tytułem projektu realizowanego w latach 2009-2010 przez Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżetu państwa. Działania Instytutu na rzecz Państwa Prawa obejmujące pomoc prawną i integracyjną skierowaną do legalnie przebywających w naszym kraju cudzoziemców są szerzej zaprezentowane na stronie www.migrant.lublin.pl. Mamy nadzieję, że dzięki opracowanemu przez prawników IPP informatorowi integracja ta będzie szybsza i łatwiejsza, a cudzoziemcy wybierający Polskę na swoją drugą ojczyznę skorzystają z zamieszczonych w nim wskazówek z pożytkiem dla siebie i swoich rodzin. Wierzmy, że podejmowane przez nas działania zaowocują nową jakością integracji cudzoziemców w naszym regionie.

*Tomasz Sieniow
Prezes Zarządu Fundacji Instytut na rzecz Państwa Prawa*

	Wstęp - <i>dr Tomasz Sieniow</i>	str. 3
ROZDZIAŁ 1	Zasady wjazdu i pobytu cudzoziemców na terytorium RP – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	str. 6
ROZDZIAŁ 2	Wykonywanie pracy przez cudzoziemców na terytorium Polski – <i>Dagmara Jachacz</i>	str. 28
ROZDZIAŁ 3	Zakładanie działalności gospodarczej przez cudzoziemców w Polsce – <i>Monika Gwiazda</i>	str. 46
ROZDZIAŁ 4	Nabywanie nieruchomości położonych w Polsce przez cudzoziemców – <i>Dagmara Jachacz</i>	str. 62
ROZDZIAŁ 5	Edukacja cudzoziemców w Polsce. Dostęp do szkolnictwa, stypendia – <i>Monika Gwiazda</i>	str. 74
ROZDZIAŁ 6	Opieka zdrowotna – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	str. 90
ROZDZIAŁ 7	Świadczenia rodzinne – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	str. 100
ROZDZIAŁ 8	Pomoc socjalna – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	str. 108
	Przydatne adresy	str. 118

TABLE OF CONTENTS

	Introduction - <i>dr Tomasz Sieniow</i>	p. 3
CHAPTER 1	The terms and conditions of entry into and staying on the territory of the Republic of Poland by foreigners – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	p. 7
CHAPTER 2	Work by a foreigner in Poland – <i>Dagmara Jachacz</i>	p. 29
CHAPTER 3	Assumption of economic activity in Poland by a foreigner – <i>Monika Gwiazda</i>	p. 47
CHAPTER 4	The acquisition of real estate by a foreigner – <i>Dagmara Jachacz</i>	p. 63
CHAPTER 5	Education of foreigners in Poland. Scholarships and access to education – <i>Monika Gwiazda</i>	p. 75
CHAPTER 6	Access to health care in Poland – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	p. 91
CHAPTER 7	Access to family benefits – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	p. 101
CHAPTER 8	Access to social services – <i>Joanna Oleszkowicz</i>	p. 109
	Useful addresses	p. 118

ZASADY WJAZDU I POBYTU CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1 PODSTAWOWE INFORMACJE

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestię legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest **ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach** (t. j. Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694 ze zm.), dalej: u.o.c. Zagadnienia proceduralne dotyczące postępowań administracyjnych w sprawach cudzoziemców regulują ponadto przepisy **ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego** (t. j. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.).

Do postępowań w sprawach uregulowanych w ustawie o cudzoziemcach, a należących do właściwości konsulów stosuje się przepisy **ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej** (Dz.U. z 2002r. Nr 215, poz. 1823), o ile ustawa o cudzoziemcach nie stanowi inaczej.

Natomiast podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienia związane z legalizacją pobytu obywateli UE oraz członków ich rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest **ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 144, poz. 1043 ze zm.)**. W zakresie uregulowanym w w/w ustawie do tej grupy cudzoziemców nie mają zastosowania przepisy u.o.c.

Zgodnie z art. 2 u.o.c., **cudzoziemcem** jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego. Cudzoziemca będącego obywatelem dwóch lub więcej państw traktuje się jako obywatela tego państwa, którego dokument podróży stanowi podstawę wjazdu na terytorium RP.

Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium Polski, jeżeli posiada ważny dokument podróży oraz wizę, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej (co dotyczy zwłaszcza cudzoziemców wjeżdżających do Polski w ramach ruchu bezwizowego oraz cudzoziemców posiadających zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, legitymujących się kartą pobytu).

THE TERMS AND CONDITIONS OF ENTRY INTO AND STAYING ON THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF POLAND BY FOREIGNERS

1 BASIC INFORMATION

The act that regulates the terms and conditions of the legalisation of staying on the territory of the Republic of Poland for foreigners is the **Act on Aliens of June 13, 2003** (Journal of Laws of 2006, No 234, it. 1694, as amended).

Administrative procedures concerning foreigners are also regulated by the **Administrative Procedure Code, Act of June 16, 1960** (Journal of Laws of 2000, No 98, it. 1071, as amended).

The **Act of February 13, 1984 on functions of the consuls of the Republic of Poland** (Journal of Laws of 2002, No 215, it. 1823, as amended) applies to the procedures concerning issues regulated in the Act on Aliens that are within the competence of consuls except where otherwise stated.

The fundamental act that regulates the terms and conditions concerning the legalisation of staying on the territory of the Republic of Poland of citizens of EU Member States and members of their families is the **Act of July 14, 2006 on the terms and conditions of entry into and staying on the territory of the Republic of Poland of citizens of EU Member States and members of their families** (Journal of Laws, No 144, it. 1043, as amended).

According to Article 2 of the Act on Aliens: any person that does not have Polish citizenship should be regarded as **a foreigner (Alien)**. A foreigner who is a citizen of two or more states shall be treated as a citizen of the state whose authority had issued the travel document presented by the foreigner upon crossing the border of the Republic of Poland.

A foreigner may cross the border and stay on the territory of the Republic of Poland if he/she possesses a valid travel document and a visa, unless the Act states otherwise. (This provision concerns especially foreigners entering the territory of the Republic of Poland within the visa-less border traffic area and foreigners that have a residence permit for a fixed period, a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit).

Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium RP:

- ▶ przed upływem okresu pobytu oznaczonego w wizie oraz przed upływem okresu ważności wizy, chyba że uzyskał przedłużenie wizy albo zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, na osiedlenie się lub na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich na terytorium Polski,
- ▶ przed upływem terminu przewidzianego w umowie międzynarodowej lub w rozporządzeniu znoszącym obowiązek wizowy, chyba że uzyskał zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony - cudzoziemiec przebywający na terytorium RP na podstawie umowy o całkowitym lub częściowym zniesieniu obowiązku wizowego lub na podstawie jednostronnego zniesienia obowiązku wizowego,
- ▶ po upływie okresu pobytu, na który wjechał na terytorium RP, nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy lub przywrócenia obowiązku wizowego lub **od dnia ogłoszenia o tym fakcie w formie prawem przewidzianej - cudzoziemiec przebywający na terytorium Polski w ruchu bezwizowym.**

---

2 ŚRODKI FINANSOWE

Zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie wysokości środków utrzymania, które powinien posiadać cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz dokumentów potwierdzających możliwość uzyskania takich środków (Dz. U. z 2008 r., Nr 235, poz. 1611), co do zasady:

- ▶ cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium RP **na okres pobytu nieprzekraczający 3 dni** powinien posiadać środki finansowe na pokrycie kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i wyjazdu z terytorium Polski, w wysokości co najmniej 300 złotych albo równowartość tej kwoty w walutach obcych;
- ▶ cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Polski **na okres pobytu powyżej 3 dni** powinien posiadać środki finansowe na pokrycie w/w kosztów w wysokości co najmniej 100 złotych na każdy dzień pobytu albo równowartość tej kwoty w walutach obcych.

Dokumentami, które mogą potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca środków finansowych niezbędnych do pokrycia kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i wyjazdu z Polski są:

- czek podróżny lub karta kredytowa;
- zaświadczenie o posiadaniu środków płatniczych w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej mających siedzibę na terytorium RP, w wysokości nie mniejszej niż w/w, potwierdzone pieczęcią i podpisem upoważnionego pracownika tego banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, wystawione najpóźniej na miesiąc przed przekroczeniem granicy;
- oryginał zaproszenia (opisanego poniżej).

A foreigner is obligated to leave the territory of the Republic of Poland:

- ▶ before the expiry of a residence permit indicated in the visa and before the expiry of the term of visa validity, unless the visa has been prolonged or he / she has obtained a residence permit for a fixed period, a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit
- ▶ before the expiry of the term indicated in the international agreement or in an ordinance abolishing the visa requirement unless he/she has been granted a residence permit for a fixed period – a foreigner staying on the territory of the Republic of Poland on the basis of an agreement on full or partial abolition of visa requirements or on the basis of the unilateral abolition of the visa requirement.
- ▶ after the expiry of the period of residence that he / she has entered into the territory of the Republic of Poland, within the period not exceeding however 3 months from the date of entry into force the termination of the agreement or resumption of the visa requirement or **from the date of the announcement of this fact in the form prescribed by law – a foreigner staying on the territory of the republic of Poland within visa-less border traffic areas.**

---

2 FINANCIAL RESOURCES

According to the Regulation of the Minister of Interior and Administration of November 30, 2007 on the amount of money that a foreigner entering the territory of the Republic of Poland should possess and documents that may confirm the possession of the money (Journal of Laws, No 217, it. 1616) :

- ▶ A foreigner entering the territory of the Republic of Poland **for the period not exceeding 3 days** should possess the financial means for the costs of accommodation, food, transit through and the departure from the territory of the Republic of Poland, that amount to PLN 300 or the equivalent amount in foreign currency;
- ▶ A foreigner entering the territory of the Republic of Poland **for a period exceeding 3 days** should possess financial means for the costs mentioned above, that amounts to PLN 100 for each day of the stay or the equivalent amount in foreign currency;

Documents that may confirm that a foreigner possesses enough financial means for the costs of accommodation, food, transit through and the departure from the territory of the Republic of Poland are:

- Travellers check or credit cards;
- A confirmation of finances that total the sum mentioned above in a bank or credit union on the territory of the Republic of Poland that is confirmed by the signature and the stamp of the authorised worker of the bank or the credit union, issued not later than a month before crossing the border.
- The original of the invitation that is mentioned in Article 15 of the Act on Aliens

Z obowiązku okazania środków finansowych, o których wyżej mowa zwolnieni są cudzoziemcy przekraczający granicę na podstawie:

- umów i porozumień międzynarodowych, które przewidują zwolnienie cudzoziemca z obowiązku posiadania tych środków albo obowiązek pokrycia kosztów jego pobytu przez polskie organy państwowe lub instytucje publiczne,
- umów o małym ruchu granicznym lub umów, które określają warunki przekraczania granicy w przejściach na szlakach turystycznych przecinających granicę,
- wizy wjazdowej,
- wizy pobytowej w celu wykonywania pracy,
- wizy pobytowej w celu korzystania z ochrony czasowej,
- wizy pobytowej w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu,
- karty pobytu,

oraz cudzoziemcy przekraczający granicę w związku z niesieniem pomocy charytatywnej i uczestnicy akcji ratunkowych.

---

3 ZAPROSZENIE

Zaproszenie, jako dokument mogący potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca środków niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu na terytorium Polski może wystawić:

- 1) obywatel polski zamieszkujący na terytorium RP, a także obywatel państwa członkowskiego UE, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) (Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Szwajcaria), oraz członek jego rodziny, zamieszkujący na terytorium RP i posiadający prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na tym terytorium;
- 2) cudzoziemiec przebywający bezpośrednio przed wystawieniem zaproszenia legalnie i nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat na terytorium RP lub posiadający zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE;
- 3) osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, mająca siedzibę na terytorium RP.

W zaproszeniu zamieszcza się m.in.:

- 1) dane zapraszającego:
  - a) imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania, zawód, rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości lub
  - b) firmę albo nazwę, numer REGON oraz siedzibę osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;

Foreigners are exempted from the requirement of presenting the above-mentioned financial confirmation on the basis of:

- An international agreements which exempts a foreigner from the requirement to possess these means or which provides that the obligation of covering the costs of his/her stay should be covered by Polish State agencies or public institutions,
- Agreements on local border traffic or agreements indicating conditions of border crossing in check points placed on the tourist trails that cross the border of Poland,
- An entry visa,
- A residence visa for the purpose of carrying out employment,
- A residence visa for the purpose of enjoying a temporary protection
- A residence visa for the purpose of participating in asylum proceedings
- A residence card

And those foreigners that cross the border with the aim of charity work and/or a rescue operation.

---

3 INVITATIONS

Invitation – a document that may confirm that a foreigner possesses enough finances for their stay on the territory of the Republic of Poland may be issued by:

- 1) a citizen of Poland who lives on the territory of the Republic of Poland and a citizen of a member state of the European Union, a citizen of a member state of the European Free Trade Organization (EFTA) – the members of the European Economic Area and the Swiss Confederation, and also a member of his/her family who lives on the territory of the Republic of Poland and who possesses the residence right or permanent residence right on the territory of the Republic of Poland;
- 2) A foreigner who has been staying legally consistently on the territory of the Republic of Poland for the period of 5 years prior to the invitation or who has a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit.
- 3) a legal person or an organizational unit which does not have legal personality that has its seat in Poland.

The invitation should include:

- 1) the personal details of the host,
  - a) first name(s), family name, date and place of birth, nationality, address, occupation, serial number and a type of identification card, or
  - b) firm or name, REGON number and the headquarters of the legal person or an organisational unit which does not hold the status of legal person,

- 2) imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, płeć, obywatelstwo, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu podróży zapraszanego cudzoziemca oraz stopień pokrewieństwa z zapraszającym;
- 3) imię (imiona), nazwisko, datę urodzenia i płeć małżonka oraz dzieci zapraszanego cudzoziemca, o ile są zapraszani (którzy wraz z zapraszanym będą objęci jednym dokumentem zaproszenia);
- 4) zobowiązanie się zapraszającego do pokrycia kosztów związanych z pobytem i wyjazdem zapraszanego cudzoziemca, w tym kosztów ewentualnego leczenia oraz kosztów wydalenia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) określenie czasu, na który zapraszający zaprasza cudzoziemca (poprzez wskazanie daty początkowej i końcowej).

Zaproszenie do ewidencji zaproszeń wpisuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę zapraszającego, ewentualnie wydaje decyzję o odmowie wpisania albo o unieważnieniu zaproszenia.

Zaproszenie uzyskuje ważność z chwilą wpisania go, na wniosek zapraszającego, do ewidencji zaproszeń.

---

4 KONTROLA LEGALNOŚCI POBYTU, ZATRUDNIENIA ORAZ POSIADANYCH ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Podczas pobytu na terytorium RP cudzoziemiec podlega kontroli legalności pobytu i powinien - na żądanie właściwych organów - okazać dokumenty i zezwolenia uprawniające go do pobytu oraz zatrudnienia na terytorium Polski, a także okazać środki finansowe niezbędne do pokrycia kosztów pobytu, przejazdu i wyjazdu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumenty umożliwiające uzyskanie takich środków finansowych.

Pobyt na terytorium RP bez wymaganej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, a także wykonywanie pracy bądź podjęcie działalności gospodarczej niezgodnie z obowiązującymi przepisami naraża cudzoziemca na wydalenie z terytorium Polski i brak możliwości ponownego przyjazdu przez okres od 3 do 5 lat.

---

5 OBOWIĄZEK MELDUNKOWY

Po przybyciu na terytorium Polski cudzoziemiec obowiązany jest zameldować się na pobyt czasowy w Urzędzie Miasta (Gminy) pod adresem, w którym przebywa, najpóźniej przed upływem czwartej doby, licząc od chwili przekroczenia granicy. Przedstawienie potwierdzenia dopełnienia obowiązku meldunkowego wymagane jest w trakcie procedur związanych z legalizacją pobytu cudzoziemca, jeżeli przebywa on na terytorium Polski.

- 2) first name(s), family name, date and place of birth, sex, nationality, address, serial and number of travel documents of the foreigner invited as well as the degree of the relationship with the host,
- 3) if invited, first name(s), family name, date of birth and the sex of the spouse and any children of the invited foreigner (who will be included in one invitation with the invited foreigner);,
- 4) the obligation of the host to cover the costs of the stay and departure of the invited foreigner, including the costs of possible medical treatment or the expulsion from the territory of the Republic of Poland,
- 5) the defined period that a foreigner is invited for(starting and final dates).

The voivod competent with respect to the place of residence or the registered seat of the host shall enter an invitation into the register of invitations or shall render the decision on refusal of such an entry and any decision on invalidation of the invitation.

The invitation shall become effective upon being entered in the register of invitations at the host's request and shall be valid for a period of one year.

---

4 CONTROL OF THE LEGALITY OF THE FOREIGNER'S RESIDENCE, EMPLOYMENT AND FINANCIAL RESOURCES

While present on the territory of the Republic of Poland, on request of appropriate organs of the state, a foreigner should present documents confirming his legal stay and a work permit on the territory of the Republic of Poland, and also present his/her financial resources that are necessary to cover the costs of the residence on the territory of the Republic of Poland, the transit through and the departure from the country or the documents that enable him/her to obtain the financial resources.

A foreigner staying on the territory of the Republic of Poland without a required visa, a residence permit for a fixed period, a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit or working and conducting economic activity against the rules runs the risk of being expelled from the territory of the Republic of Poland with no possibilities of entry into the country from the period of 3 to 5 years.

---

5 OBLIGATION TO REGISTER

After the arrival on the territory of the Republic of Poland a foreigner is obligated to register his/her temporary stay in the City Office or Commune Office no later than on the fourth day from the moment of crossing the border of the Republic of Poland. The confirmation of the registration is required during the procedures connected with the legalisation of the foreigner's stay if he stays on the territory of the Republic of Poland.

---

6 WIZY POBYTOWE ORAZ POBYT DŁUGOTERMINOWY

1/ Wizy

Zgodnie z ustawą o cudzoziemcach, cudzoziemiec może przekroczyć granicę i przebywać na terytorium RP, jeżeli posiada:

- 1) ważny dokument podróży,
- 2) ważną wizę lub inny ważny dokument uprawniający do wjazdu i pobytu na tym terytorium, jeżeli są wymagane.

Z obowiązku posiadania wizy przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich UE zwolnieni są obywatele państw wymienionych w załączniku *II rozporządzenia Rady WE nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającego kraje trzecie, których obywatele są obowiązani posiadać wizę przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku.* (Dz. Urz. UE L 81 z 21.3.2001). Obywatele wymienionych w tym rozporządzeniu państw są zwolnieni z obowiązku posiadania wizy, jeśli wjeżdżają do Polski na okres do trzech miesięcy.

Wizy wydaje się jako:

- wizy jednolite: pobytowe lub tranzytowe;
- wizy krajowe.

Organem właściwym do wydawania wiz jest **konsul**.

Cudzoziemiec ubiegający się o wydanie wizy **składa na formularzu wniosek**, który zawiera:

- 1) dane osobowe cudzoziemca oraz dane objętych wnioskiem dzieci i innych osób wpisanych do dokumentu podróży cudzoziemca, w zakresie niezbędnym do wydania wizy;
- 2) dane dotyczące dokumentu podróży cudzoziemca;
- 3) informację o podróżach i pobytach zagranicznych w okresie ostatnich 5 lat;
- 4) wskazanie i uzasadnienie celu pobytu.

Do wniosku dołącza się **fotografie** osób objętych wnioskiem **oraz dokumenty** potwierdzające:

- 1) okoliczności podane we wniosku,
- 2) pokrycie przez **ubezpieczyciela kosztów leczenia** na terytorium państw obszaru Schengen - w przypadku wniosku o wydanie **wizy jednolitej pobytowej**,
- 3) posiadanie **ubezpieczenia zdrowotnego** w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub pokrycie przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP przez okres zamierzonego pobytu na tym terytorium - w przypadku wniosku o wydanie **wizy krajowej**.

6 RESIDENCE VISAS AND LONG-TERM RESIDENCE

1/ Visas

According to the Act on Aliens, a foreigner may cross the border and stay on the territory of the Republic of Poland, if he/she has:

- 1) A valid travel document
- 2) A valid visa or other document entitling them to entry and staying on the territory of the country, if required.

Citizens of the countries mentioned in annex II of Council Regulation (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement. (O.J. L 81, 21.03.2001) are exempt from the requirement of having to possess a visa while crossing the borders of the Member States of the EU. Citizens of mentioned countries are exempt from the requirement of visa possession if they enter the territory of the Republic of Poland for a period of up to 3 months.

Visas are issued as:

- Uniform visas: residence and transit visas
- National visas

The organ that issues visa is a **Consul**.

A foreigner who is applying for a visa should submit **an application form** that includes:

- 1) Personal details of the foreigner and the personal details of the children referred to in the application as well as other individuals recorded in the travel document of the foreigner, as necessary for the issuance of a visa,
- 2) Details concerning the travel document of the foreigner,
- 3) Information about foreign travels and stays within the last 5 years,
- 4) A defined and justified purpose of the stay in Poland.

Photographs of the individuals included in the application and the following **documents** should be attached to the application:

- 1) a document confirming the information in the application;
- 2) a document confirming **the medical treatment costs coverage by the insurer** on the territory of Schengen - in cases of uniform residence visas;
- 3) a document confirming the possession of **health insurance** in agreement with the regulation on health benefits financed from the public sources or the medical treatment costs coverage by an insurer on the territory of the Republic of Poland for the period of the whole stay of the foreigner on the territory of the country- in cases of **national visas**.

Wizy w celu wykonywania pracy uprawniają do pobytu na terytorium RP oraz wykonywania pracy, pod warunkiem uzyskania **zezwolenia na pracę**, jeżeli jest wymagane (patrz: rozdział 2).

2/ Zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony

Zezwolenie to jest jedną z form legalizacji pobytu na terenie Polski. O udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można ubiegać się, jeżeli zachodzą okoliczności uzasadniające zamieszkiwanie na terytorium RP przez **okres dłuższy niż 3 miesiące**, czyli (zgodnie z art. 53 ust. 1 u.o.c.) okolicznościami takimi są m.in.:

- uzyskanie zezwolenia na pracę albo pisemnego oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia cudzoziemcowi wykonywania pracy, jeżeli zezwolenie na pracę nie jest wymagane,
- prowadzenie działalności gospodarczej na podstawie przepisów obowiązujących w RP, korzystnej dla gospodarki narodowej, a w szczególności przyczyniającej się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzania korzystnych innowacji lub tworzenia nowych miejsc pracy,
- związek małżeński z polskim obywatelem,
- zamiar przybycia jako członek rodziny cudzoziemca na terytorium Polski lub przebywanie na tym terytorium w celu połączenia z rodziną,
- pobyt na terytorium RP małoletniego dziecka cudzoziemca, urodzonego na tym terytorium i pozostającego bez opieki,
- pobyt na terytorium RP na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z zawarciem małżeństwa z obywatelem polskim, w przypadku owdowienia lub rozwodu, gdy przemawia za tym szczególnie ważny interes cudzoziemca,
- bycie małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, urodzonym na terytorium RP;
- bycie ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady UE z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi, jeżeli cudzoziemiec:
  - przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi,
  - zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie czynów zabronionych związanych z handlem ludźmi;
- przybywanie lub pobyt na terytorium Polski w celu podjęcia lub kontynuacji stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktoranckich na tym terytorium, także w przypadku podjęcia studiów na terytorium innego państwa członkowskiego UE, które to studia mają być kontynuowane lub uzupełniane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto, zgodnie z art. 53a ust. 1 u.o.c., zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony **można** udzielić cudzoziemcowi, który:

- zamierza na terytorium Polski podjąć lub kontynuować naukę lub szkolenie zawodowe;

Visas for the purpose of carrying out employment entitle the holder to the residence on the territory of the Republic of Poland and work on condition of first obtaining a **work permit**, if required (see: Chapter 2).

2/ Residence permit for a fixed period

This type of permit is one of the forms of legalization of the residence on the territory of the Republic of Poland. It is possible to apply for a residence permit for a fixed period under the circumstances justifying the need for residence on the territory of the Republic of Poland for more **than 3 months**. According to Article 53 of the Act on Aliens, a residence permit for a fixed period shall be granted to a foreigner, who:

- obtained a promise to issue a work permit or prolongation of such a promise or an employer's written declaration confirming the intention to employ a foreigner if a work
- permit is not required, conducts economic activity in conformity with the regulations of the law in force in the Republic of Poland, which is beneficial to the national economy and in particular, contributes to the development of investments, transfer of technology, innovations or job creation,
- is a spouse of a Polish citizen;
- as a member of a family of a foreigner and intends to arrive on the territory of the Republic of Poland or resides on that territory,
- is a minor, born on the territory of the Republic of Poland, child of a foreigner, and resides on Polish territory without care,
- resides on the territory of the Republic of Poland on the basis of a permit to reside for a fixed period granted in case of widowhood or divorce, if it is in the best interest of a foreigner,
- is a minor, born on the territory of the Republic of Poland, child of a foreigner possessing a permit to reside for a fixed period,
- is a victim of trafficking in human beings within the meaning of the Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings and fulfils all of the following conditions:
  - resides on the territory of the Republic of Poland,
  - has undertaken cooperation with an authority competent with respect to conduct procedures on combating trafficking in human beings,
  - has terminated contacts with persons suspected of committing offenses related to trafficking in human beings,
- Residence on the territory of the Republic of Poland with the aim to begin or continue the full-time studies or full-time doctoral studies on this territory, or in case that an individual has begun studies on the territory of a member state of the EU and wants to continue them on the territory of the Republic of Poland

In accordance with Article 53a, paragraph 1 of the Act on Aliens a residence permit for a fixed period **may** be granted to a foreigner, who:

- Intends to undertake or continue education or occupational training or internship,

- ze względu na więzi o charakterze rodzinnym zamierza dołączyć do obywatela polskiego lub obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zamieszkującego na terytorium RP lub zamierza z nim przebywać;
- jest duchownym, członkiem zakonu lub osobą pełniącą funkcję religijną w kościołach i związkach wyznaniowych, których status jest uregulowany umową międzynarodową, przepisami ustaw o stosunku państwa do kościoła lub innego związku wyznaniowego lub które działają na podstawie wpisu do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych i jego pobyt na terytorium RP jest związany z pełnioną funkcją lub przygotowaniem do jej pełnienia;
- wykaże, że zachodzą okoliczności inne niż w/w lub określone we wspomnianym art. 53 ust. 1 u.o.c.

Zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić, jeżeli w/w okoliczności uzasadniają zamieszkiwanie cudzoziemca na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Ponadto, zgodnie z art. 53a ust. 2 u.o.c., zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić cudzoziemcowi, który **przebywa na terytorium RP nielegalnie**, jeżeli:

- przepisy prawa polskiego wymagają od cudzoziemca osobistego stawiennictwa przed polskim organem władzy publicznej;
- wyjątkowa sytuacja osobista wymaga obecności cudzoziemca na terytorium Polski;
- wymaga tego interes Rzeczypospolitej Polskiej;
- organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi stwierdza, że cudzoziemiec jest prawdopodobnie ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi.

Zezwolenia udziela się w tym przypadku na okres **nie dłuższy niż 3 miesiące**.

Zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielane jest każdorazowo na okres niezbędny do realizacji celu pobytu na terytorium Polski, **nie dłuższy niż 2 lata**. W przypadku, gdy okolicznością ubiegania się o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony jest podjęcie lub kontynuacja studiów, nauki lub szkolenia zawodowego lub też wykonywanie badań naukowych, zezwolenie udzielane jest na okres nieprzekraczający **1 roku**.

3/ Zezwolenie na osiedlenie się

Zgodnie z art. 64 ust. 1 u.o.c., **zezwolenia na osiedlenie się udziela się** na wnioszek cudzoziemcowi, który:

- jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na osiedlenie się, urodzonym na terytorium RP;

- Regarding family relationships a foreigner intends to join the citizen of the member state of the European Union, a citizen of a member state of the European Free Trade Organization (EFTA) – the members of the European Economic Area and the Swiss Confederation, that lives on the territory of the Republic of Poland,
- Is a member of the clergy, or fulfils a religious function in the churches and or religious organizations whose status is regulated by international contract and regulations on the relationship between the country and the church or other religious organization or which work on the basis of the entry into the church register, and as a result a foreigner's stay on the territory of the Republic of Poland is connected with that function,
- provides a proof showing that occur other circumstances than defined in article 53 paragraph 1 of the Act on Aliens.

If the circumstances, on which he/she applies for this permit justifies his/her residence within the territory of the Republic of Poland for a period exceeding 3 months.

Moreover, in accordance with Article 53a, paragraph 2 of the Act on Aliens, a residence permit for a fixed period may be issued to a foreigner **who has been staying on the territory of the Republic of Poland illegally, if:**

- a foreigner is summoned to appear before the organ of public power by the regulations of the Polish law,
- the unique personal situation that requires a foreigner's presence on the territory of the Republic of Poland,
- it is in the best interests of the Republic of Poland,
- an appropriate authority competent with respect to conducting procedure on combating trafficking in human beings decides whether a foreigner is a victim of human trafficking within the meaning of Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings.

A permit is issued for a period **not exceeding 3 months.**

A residence permit for a fixed period is granted for a period sufficient for the realization of a foreigner's aim on the territory of the Republic of Poland, **not exceeding 2 years.** In cases when the reason of applying for a visa is undertaking or continuing studies, education or occupational training or scientific research, a residence permit is granted for a period **not exceeding 1 year.**

3/ Permit to settle

In accordance with Article 64, paragraph 1 of the Act on Aliens **a permit to settle shall be granted** to a foreigner who:

- is a minor, born on the territory of the Republic of Poland, child of a foreigner possessing a permit to settle,

- pozostaje w związku małżeńskim, zawartym z obywatelem polskim co najmniej 3 lata przed złożeniem wniosku i bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium RP co najmniej przez 2 lata na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony;
- bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium RP przez okres nie krótszy niż 10 lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany lub przez okres 5 lat w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- jest dzieckiem obywatela polskiego i pozostaje pod jego władzą rodzicielską.

Pobyt na terytorium Polski uważa się za **nieprzerwany**, gdy żadna z przerw w nim **nie była dłuższa niż 6 miesięcy i nie przekroczyła łącznie 10 miesięcy**, chyba że przerwa była spowodowana:

- wykonywaniem obowiązków zawodowych lub świadczeniem pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium RP;
- towarzyszeniem małżonkowi wykonującemu obowiązki zawodowe lub świadczącemu pracę w warunkach, o których mowa w poprzednim punkcie;
- leczeniem cudzoziemca.

Zezwolenia na osiedlenie się udziela się na czas **nieoznaczony**.

4/ Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE

Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE udziela się na wniosek cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium RP, bezpośrednio przed złożeniem wniosku, legalnie i nieprzerwanie, co najmniej przez 5 lat, który posiada:

- stabilne i regularne źródło dochodu wystarczającego do pokrycia kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu;
- ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP.

U W A G A !

Pobyt na terytorium Polski bez wymaganej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, a także wykonywanie pracy bądź podjęcie działalności gospodarczej niezgodnie z obowiązującymi przepisami naraża cudzoziemca na wydalenie z terytorium RP i brak możliwości ponownego przyjazdu przez okres od 3 do 5 lat. Dane cudzoziemca, wobec którego została wydana decyzja o wydaleniu z terytorium Polski przekazywane są ponadto

- has been married to a Polish citizen for at least 3 years, if directly before submitting the application he / she had resided continuously on the territory of the Republic of Poland for at least 2 years on the basis of a residence permit for a fixed period,
- directly before lodging an application has resided on the territory of the Republic of Poland continuously for at least 10 years on the basis of a permit for tolerated stay or at least 5 years if he/she has been granted refugee status or the complementary protection,
- is a minor child of the citizen of the Republic of Poland, if the parent exercises parental authority over the child.

The residence of a foreigner on the territory of the Republic of Poland shall be regarded as **continuous** if a foreigner has not been absent from the territory of the Republic of Poland for a period **exceeding 6 months or 10 months jointly during the period** unless the reason of his / her absence was:

- performance of occupational obligations or work on the basis of a contract concluded with an employer whose headquarters is placed in the territory of the Republic of Poland,
- accompanying of a spouse performing his / her occupational obligations or work in circumstances referred to in the previous point,
- the medical treatment of a foreigner.

A permit to settle shall be granted for an **unlimited period of time**.

4/ Long-term resident's EC residence permit

A long-term resident's EC residence permit shall be granted to a foreigner residing legally and continuously on the territory of the Republic of Poland for a period of at least 5 years, who possesses:

- A stable and regular source of income enough to cover the cost of maintenance of a foreigner and members of his/her family supported by him/her.
- Health insurance within the meaning of provisions on common health insurance or documents confirming that the costs of medical treatment on the territory of the Republic of Poland shall be covered by an insurer.

I M P O R T A N T ! ! !

A foreigner who resides on the territory of the Republic of Poland without the required visa, a permit for a fixed period, a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit, and also work or conducts economic activity not in conformity with the regulations of law in force in the Republic of Poland risks expulsion from the territory of the Republic of Poland with no possibilities of re-entry into the country for a period of 3 to 5 years. The personal details of a foreigner who has been expelled from the territory of the Republic of Poland are conveyed to the Schengen Information System

do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) dla celu odmowy wjazdu na całe terytorium państw obszaru Schengen we wskazanym wyżej terminie.

Do państw obszaru Schengen należą:

Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Włochy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia, Węgry, a także Norwegia, Islandia, Szwajcaria (ostatnie 3 kraje to państwa obszaru Schengen nie należące do UE). Przypominamy, że Zjednoczone Królestwo oraz Irlandia są państwami członkowskimi UE, które nie należą do państw obszaru Schengen. Do państw tego obszaru nie należą jeszcze jak do tej pory trzy nowe państwa członkowskie UE: Cypr, Bułgaria oraz Rumunia.

7 ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Wnioski w sprawach uregulowanych w ustawie o cudzoziemcach sporządza się w języku polskim. Wyjątkiem jest wniosek o wydanie wizy przez konsula, który może być sporządzony w języku obcym, wskazanym przez konsula. Dokumenty sporządzone w języku obcym, służące za dowód w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy o cudzoziemcach, powinny być składane wraz z ich tłumaczeniem na język polski, dokonany przez tłumacza przysięgłego.

Wzory formularzy wniosków dostępne są na stronach internetowych Urzędu do Spraw Cudzoziemców (www.udsc.gov.pl) oraz we właściwych urzędach - w Wydziałach Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Urzędów Wojewódzkich, a za granicą - w konsulatach.

W toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej prowadzący postępowanie o każdej, również czasowej, zmianie swego adresu, a w przypadku wyjazdu za granicę wskazać adres dla doręczeń w kraju. W przypadku zaniedbania w/w obowiązku doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny doręczenia. Zaniedbanie obowiązku powiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania może mieć poważnie konsekwencje, np.:

- pozostawienie wniosku bez rozpoznania,
- decyzja właściwego organu może stać się niepodważalna, jeżeli z powodu braku powiadomienia o zmianie adresu nie zostanie dotrzymany termin wniesienia odwołania od decyzji organu I instancji lub wniesienia skargi na decyzję organu II instancji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Należy pamiętać, że z chwilą złożenia do wojewody wniosku o udzielenie wymierzonych w ustawie form legalizacji pobytu powstaje obowiązek uiszczenia **opłaty**

(SIS) for the purpose of the refusal of the entry of that person into the whole territory of Schengen for the period of time mentioned above.

The countries that are members of the Schengen Area are:

Austria, Belgium, Denmark, Finland, France, Greece, Spain, Luxemburg, Netherlands, Germany, Portugal, Sweden, Italy, Estonia, Lithuania, Latvia, Malta, Poland, The Czech Republic, Slovakia, Slovenia, Hungary, and also Norway, Iceland, and Switzerland (the last 3 countries do not belong to the EU). United Kingdom, Ireland, Cyprus, Bulgaria and Romania are member states of the EU, however, they do not belong to the Schengen Area.

---

7 ISSUES CONCERNING ADMINISTRATIVE PROCEDURES

Applications in cases regulated by the Act on Aliens are drawn up in the Polish language. The only exception is the application for a visa that may be submitted up in a foreign language indicated by a consul. Documents in a foreign language that serve as evidence in the proceedings should be submitted with their translation into Polish by a certified translator.

Application forms are available on the websites of the Office for Foreigners (www.udsc.gov.pl) and in the proper administrative offices- The Department of the Citizen's Affairs and Foreigners of Voivodship Offices as well as in the consulates.

During the proceedings, the parties and their representatives or proxies are obligated to inform the administrative organ of public power about every, even a temporary, change of an address. In case of going abroad, the delivery address in the country should be indicated. Failure to comply with this obligation may have serious consequences including:

- leaving an application without examination;
- a decision of a competent organ may become permanent if a foreigner does not make an appeal to the organ of the first instance or does not make a complaint against the decision of the organ of second instance to the Voivodship Administrative Court during appropriate time limits.

It should be kept in mind that from the moment of submitting the application for one of the forms of the legalization of the residence, an individual is obliga-

skarbowej (ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225 poz. 1635 z późn. zmianami).

Cudzoziemiec składający wniosek lub pełnomocnictwo zobowiązany jest załączyć dowód zapłaty należnej opłaty skarbowej. W razie nie uiszczenia należności wraz ze złożeniem wniosku, organ prowadzący postępowanie wyznaczy termin do wniesienia tej należności. Jeżeli w wyznaczonym terminie należność nie zostanie uiszczona wniosek podlega zwrotowi.

Opłacie skarbowej podlega m. in.:

- dokonanie wpisu zaproszenia dotyczącego cudzoziemca do ewidencji zaproszeń (stawka opłaty - 27 zł);
- udzielenia zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (stawka opłaty - 340 zł);
- udzielenie zezwolenia na osiedlenie się (stawka opłaty - 640 zł);
- udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE (stawka opłaty - 640 zł);
- przedłużenie wizy jednolitej (stawka opłaty – równowartość 60 euro);
- przedłużenie wizy krajowej – (stawka opłaty – 406 zł.);
- wydanie zaświadczenia (stawka opłaty - 17 zł);
- złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa albo jego odpisu, wypisu lub kopii (stawka opłaty - 17 zł);
- poświadczenie własnoręczności podpisu (stawka opłaty - 9 zł).

Szczegółowy wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia znajduje się w załączniku do ustawy o opłacie skarbowej.

Uiszczanie opłat konsularnych pobieranych przez konsuli oraz ich wysokość uregulowana jest w odmienny sposób, a informacje w tym zakresie można uzyskać w Konsulacie lub Wydziale Konsularnym Ambasady RP mającej siedzibę w danym kraju oraz w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Ubiegając się o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE cudzoziemiec jest zobowiązany złożyć:

- wypełniony formularz wniosku o udzielenie zezwolenia,
- 4 kolorowe fotografie o wymiarach 4,5 cm x 3,5 cm,
- dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia,
- potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej lub dowód uiszczenia opłaty konsularnej,
- zaświadczenie potwierdzające wykonanie obowiązku meldunkowego (w przypadku składania wniosku u wojewody).

ted to pay a **stamp duty** (Act of November 16, 2006 on stamp duty (Journal of Laws, No 225, it. 1635 as amended)).

A foreigner submitting an application should attach the receipt showing payment.

If a foreigner does not pay the stamp duty, the organ will set a date prior to which a foreigner is obligated to pay the stamp duty. In cases where a foreigner fails to meet the deadline, the application will be returned.

A stamp duty should be paid in the case of:

- an entry of an invitation into the invitation register (PLN 27)
- granting a residence permit for a fixed period (PLN 340)
- granting a permit to settle (PLN 640)
- granting a long-term resident's EC residence permit (PLN 640)
- the prolongation of uniform visa (60 EURO paid in Polish zloties)
- the prolongation of national visa – (406 PLN)
- issuing an obligation (PLN 17)
- submitting the document stating the authorization or its certified copy or entry (PLN 17)
- the confirmation of the personal signature (PLN 9)

The detailed list of documents subject to stamp duty, its amount and the exemption from the payment is available in the attachment to the Act on stamp duty.

Payments collected by consuls are regulated differently and information in this area may be obtained in the consulates or the Embassies of the Republic of Poland in a particular country or in the Ministry of Foreign Affairs.

A foreigner applying for a residence permit for a fixed period, a permit to settle and a long-term resident's EC residence permit should submit:

- a completed application form,
- 4 colour photographs 4,5 cm x 3,5 cm,
- the documents necessary to confirm the data referred to in the application and the circumstances justifying his/her application for granting a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit,
- a receipt proving payment of the stamp duty or consular payment,
- the legal title authorizing him / her to occupy a place of accommodation in which he/she resides or intends to reside as well as documents confirming the costs of the accommodation.

Wniosek o zezwolenie na osiedlenie się lub pobyt rezydenta długoterminowego WE należy złożyć do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu w czasie legalnego pobytu w Polsce. Natomiast wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony należy złożyć do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu na **co najmniej 45 dni przed upływem okresu pobytu na podstawie wizy lub okresu, na jaki udzielone zostało poprzednie zezwolenie**. W przypadku niemożności wydania decyzji przez wojewodę w powyższym terminie, cudzoziemcowi zostanie wydana wiza na okres do zakończenia postępowania w pierwszej instancji.

Jeżeli wniosek został złożony na mniej niż 45 dni przed upływem okresu pobytu na podstawie wizy lub okresu, na jaki udzielone zostało poprzednie zezwolenie, a postępowanie nie zostanie zakończone przed upływem ważności posiadanego zezwolenia na pobyt, cudzoziemiec jest obowiązany do opuszczenia terytorium Polski i oczekiwania na decyzję za granicą.

Decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia zezwolenia wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Jeżeli wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony był składany za granicą, decyzja wojewody doręczona zostanie cudzoziemcowi za pośrednictwem konsula. W przypadku doręczenia decyzji zezwalającej na zamieszkanie na czas oznaczony, cudzoziemcowi zostanie wydana wiza wjazdowa uprawniająca do wjazdu na terytorium RP w związku z uzyskaniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony.

Cudzoziemiec niezadowolony z wydanej przez wojewodę decyzji, ma **prawo do wniesienia odwołania** do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w Warszawie w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Jeśli rozstrzygnięcie sprawy przez Szefa Urzędu również jest negatywne, cudzoziemiec może złożyć skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z siedzibą w Warszawie. Termin do złożenia skargi wynosi 30 dni od dnia otrzymania decyzji Szefa Urzędu.

Dokumentem potwierdzającym uzyskanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE jest **karta pobytu**. Karta pobytu zostanie wydana przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce zamierzonego pobytu. Za jej wydanie pobiera się opłatę w wysokości 50 zł. Cudzoziemiec jest obowiązany odebrać osobiście kartę pobytu, a w przypadku małoletniego poniżej 13 roku życia - odbioru dokonuje jego przedstawiciel ustawowy lub kurator.

An application for the permit to settle or for the residence of a long-term resident of EC should be submitted to a Voivodship Office competent with respect to the foreigner's place of residence in Poland. An application for the residence permit for a fixed period of time should be submitted to a Voivodship Office competent with respect to the foreigner's place of residence in **at least 45 days until the expiry of a visa or the period of time specified in previous permits**. If the Voivod is not able to issue a decision in this period of time, the foreigner will be granted a visa validating his residence until the end of the first stage of the procedure.

In cases the term for submitting an application referred to in Sec. 1 is not met, a foreigner is obliged to leave the territory of the Republic of Poland prior to expiry of the period of residence indicated in a visa or in a residence permit for a fixed period, if the proceedings on granting a residence permit for a fixed period have not been completed prior to expiry of that period of residence.

A decision to grant or deny the permit is issued by the Voivod competent with respect to the foreigner's place of residence in Poland. If a permit has been submitted abroad, the decision will be delivered to a foreigner through consul. In cases of issuing a residence permit for a fixed permit, an foreigner will be issued with an entry permit on the territory on the Republic of Poland.

A foreigner not satisfied with the voivod's decision has **the right to appeal** to the Head of the Office for Foreigners in Warsaw within 14 days from receiving the decision. If the decision of the Head of the Office for Foreigners is also negative, a foreigner may make a complaint to the Voivodship Administrative Court in Warsaw within 30 days from receiving the decision of the Head of the Office for Foreigners.

The document confirming the issue of a residence permit for a fixed period, a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit is a **residence card**. A residence card period shall be rendered by the voivod competent with respect to the place of the foreigner's intended residence. It costs PLN 50. An foreigner shall collect the residence card in person or in case of a minor through his representative or curator.

Wykonywanie pracy przez cudzoziemców na terytorium Polski

1 PODSTAWY PRAWNE

Wykonywanie pracy przez cudzoziemców regulowane jest przez następujące akty prawne:

- 1) ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008, Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), dalej: u.p.z.i.r.p.,
- 2) ustawa z 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 128, poz. 1175 z późn. zm.), dalej: u.o.c.,
- 3) ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. 1998 Nr 21, poz. 94 z późn. zm.),
- 4) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej,
- 5) wojewódzkie kryteria wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców.

2 PODSTAWOWA TERMINOLOGIA I NAJWAŻNIEJSZE ZASADY

Zgodnie z u.o.c. **cudzoziemiec** to osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego. Przez wykonywanie pracy przez cudzoziemca należy rozumieć zatrudnienie, wykonywanie innej pracy zarobkowej lub pełnienie funkcji w zarządach osób prawnych, które uzyskały wpis do rejestru przedsiębiorców na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym lub są spółkami kapitałowymi w organizacji. Zatrudnienie oznacza z kolei wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą, natomiast inna praca zarobkowa to wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych.

Najbardziej powszechnymi podstawami wykonywania pracy przez cudzoziemców w Rzeczypospolitej Polskiej mogą być:

- umowa o pracę: na okres próbny, na czas określony, na czas wykonania określonej pracy;
- umowa zlecenia;
- umowa o dzieło;
- umowa agencyjna.

Work by a foreigner in Poland

---

1 LEGAL BASIS

Issues connected with work by a foreigner in Poland are regulated by the following acts:

- 1) Act of April 20, 2004 on Employment Promotion and Labour Market Institutions (Journal of Laws of 2008, No 69, it. 415 as amended)
- 2) Act on Aliens of June 13, 2003 (Journal of Laws, No 128, it. 1175 as amended)
- 3) Act of June 26, 1974- The Labour Code (uniform text, Journal of Laws, No 21, it. 94 as amended)
- 4) The Regulations of the Minister of Labour and Social Policy
- 5) Voivodship criteria of granting work permits for foreigners

---

2 BASIC TERMINOLOGY AND THE MOST IMPORTANT RULES

According to the Act on Aliens any person that does not have Polish citizenship should be regarded as a **foreigner**. Carrying out work by an foreigner means employment, performing other types of paid work or performing a function in the offices of legal persons that are entered into the Register of Enterprises on the basis of the regulations on the Central State Court Register or that are capital associations. Employment depends on the basis of the employment relationship and line of authority. Other types of paid work includes working or providing services on the basis of agency contract, specific performance contract, contract of specific work or being a member of the agricultural production association, the association of agricultural circles or the association of agricultural services.

The most common basis of carrying out work by foreigners on the territory of the Republic of Poland may be:

- an employment contract: a probation contract, fixed term contracts, contract for a period of performing specified work,
- a contract of specified work,
- a specific performance contract,
- agency contract.

3 ZMIANY WPROWADZONE NOWELIZACJĄ W 2009 R.

Do czasu nowelizacji wydanie zezwolenia na zatrudnienie cudzoziemca przebiegało w dwóch etapach. W pierwszej kolejności pracodawca otrzymywał przyrzeczenie zezwolenia, które stanowiło podstawę do ubiegania się przez cudzoziemca o dokumenty legalizujące jego pobyt na terytorium RP w związku z wykonywaniem pracy. Następnie, już po uzyskaniu tych dokumentów, wydawane było dla cudzoziemca zezwolenie na wykonywanie pracy.

Obecnie zniesiono dwuetapowość poprzez likwidację instytucji przyrzeczenia zezwolenia, stąd też od razu wydawane jest zezwolenie. Ponadto przed nowelizacją przepisy nie określały terminów, na jakie mogło być wydawane zezwolenie, więc wojewoda udzielał zezwolenia na czas ważności wizy. W obowiązującym stanie prawnym wojewoda może wydać zezwolenie maksymalnie na 3 lata.

Nadal jednak podstawową zasadą jest obowiązek posiadania zezwolenia na wykonywanie pracy przez cudzoziemca w Polsce. Zezwolenie na pracę jest wymagane, jeżeli cudzoziemiec: **a/** wykonuje pracę na terytorium RP na podstawie umowy z podmiotem, którego siedziba lub miejsce zamieszkania albo oddział, zakład lub inna forma zorganizowanej działalności znajduje się na terytorium RP; **b/** w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie osoby prawnej wpisanej do rejestru przedsiębiorców lub będącej spółką kapitałową w organizacji przebywa na terytorium RP przez okres przekraczający łącznie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy; **c/** przy wykonywaniu pracy na terytorium RP w związku z delegacją od pracodawcy zagranicznego.

Od tej zasady istnieje jednak szereg wyjątków przewidzianych przez obowiązujące przepisy.

4 WYJĄTKI OD ZASADY KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ PRZEZ CUDZOZIEMCĄ

Z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę zgodnie z art. 87 u.p.z.i.r.p. zwolnione są między innymi następujące kategorie cudzoziemców:

- posiadający zezwolenie na osiedlenie się w RP,
- posiadający zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich w RP,
- posiadający zgodę na pobyt tolerowany w RP,
- korzystający z ochrony czasowej w RP,
- posiadający w RP zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 10,11,13 i 16-18 u.o.c.

3 CHANGES INTRODUCED BY THE AMENDMENTS OF 2009

Before the amendment, the issuance of a work permit for a foreigner used to have two stages. First, the employer received a promise of a work permit which was the basis of applying for the documents that legalize the residence on the territory of the Republic of Poland in connection with working. Next, after the issue of those documents, a work permit was granted.

Currently, the first part, a promise of a work permit, has been abolished. In addition, before the amendment, there was no regulation on the period which a permit may have been issued, therefore the voivod granted a permit for the same period of the validity of the visa. Currently, a work permit may be issued for a period not exceeding 3 years.

Still, the fundamental rule is the obligation of the possession of a work permit by a foreigner on the territory of the Republic of Poland. A work permit is required if a foreigner **a/** performs work on the territory of the Republic of Poland on the basis of the contract with a employer whose headquarters or place of residence is on the territory of the Republic of Poland; **b/** performs any function in the offices of legal persons that are entered into the Register of Enterprises on the basis of the regulations on the Central State Court Register or that are capital associations and resides on the territory of the Republic of Poland for a period longer than 6 months within the next 12 months; **c/** performs work on the territory of the Republic of Poland in connection with a delegation from a foreign employer.

However, there are many exceptions to this rule.

4 EXCEPTIONS FROM THE REQUIREMENT OF OBTAINING A WORK PERMIT BY A FOREIGNER

In accordance with Article 87 of the Act, the following foreigners are exempt from the obligation to possess of a work permit:

- A foreigner who possesses a permit to settle on the territory of the Republic of Poland,
- A foreigner who possesses a long-term resident's EC residence permit on the territory of the Republic of Poland
- A foreigner who possesses a permit for tolerated stay,
- A foreigner who enjoys the temporary protection,
- A foreigner who possesses a residence permit for a fixed period issued in connection with Article 53, paragraph 1, it. 10, 11, 13, 16- 18 of the Act on Aliens,

- będący małżonkiem obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w powyższych punktach, posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego,
- będący obywatelem państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej,
- będący obywatelem państwa niebędącego stroną umowy o EOG, który może korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi,
- będący członkiem rodziny cudzoziemca, o którym mowa w dwóch powyższych punktach, lub będzie zstępnym małżonka tego cudzoziemca, w wieku do 21 lat lub pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka lub będący wstępnym tego cudzoziemca lub jego małżonka, pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka,
- posiadający ważną Kartę Polaka,
- uprawniony do przebywania i wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego UE lub państwa EOG nienależącego do UE lub Konfederacji Szwajcarskiej, który jest zatrudniony przez pracodawcę mającego siedzibę na terytorium tego państwa oraz czasowo delegowany przez tego pracodawcę w celu świadczenia usług na terytorium RP,
- posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 7 lub 14 u.o.c.,
- w stosunku do którego umowy międzynarodowe lub odrębne przepisy dopuszczają wykonywanie pracy bez konieczności posiadania zezwolenia.

Odrębnymi przepisami w tym zakresie jest Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywania pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz.U. Nr 156, poz. 1116 z późn. zm.). Na podstawie tego aktu wykonawczego zezwolenia na pracę nie muszą posiadać m.in. cudzoziemcy:

- będący studentami studiów dziennych odbywanych w RP – w miesiącach: lipiec, sierpień, wrzesień,
- będący absolwentami polskich szkół ponadgimnazjalnych lub stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktoranckich na polskich uczelniach,
- wykonujący pracę jako pracownicy naukowcy w podmiotach, o których mowa w przepisach o jednostkach badawczo-rozwojowych (np. uczelnie wyższe),
- wykonujący pracę na rzecz posłów Parlamentu Europejskiego w związku z pełnioną funkcją,
- będący nauczycielami języków obcych, którzy wykonują pracę w przedszkolach, szkołach lub placówkach, o których mowa w przepisach o systemie oświaty lub Ochotniczych Hufcach Pracy,

- A foreigner who is a spouse of the citizen of the Republic of Poland or a foreigner referred to in the previous points that possesses a residence permit for a fixed period on the territory of the Republic of Poland issued in connection with marriage,
- Is a citizen of a member state of the European Economic Area that is not a member state of the EU,
- Is not a citizen of a member state of the European Economic Area, however may use the freedom of transit on the basis of the contract between that country and the member states of the European Union,
- a member of an foreigner's family referred to in two previous points, or a descendant of a foreigner's spouse not older than 21 or financially dependent on that foreigner or the foreigner's spouse or an ascendant of that foreigner or the foreigner's spouse financially dependent on that foreigner or the foreigner's spouse,
- A foreigner who possesses a Card of a Pole,
- A foreigner who is entitled to stay and work on the territory of a member state of the EU or a member state of European Economic Area or The Swiss Confederation and is employed by the employer whose headquarters is on the territory of that country or is temporarily delegated by that employer on the territory of the Republic of Poland;,,
- A foreigner who possesses a residence permit for a fixed period on the territory of the Republic of Poland issued on the basis of Article 53, paragraph 1, point 7 or 14 of the Act on Aliens,
- A foreigner who on the basis of an international agreement or other regulations is allowed to work without a work permit,

Other regulations in this area are determined by the Regulation of the Minister of Labour and Social Policy of 30 August 2006 on foreign workers who can access the job market without a work permit (Journal of Laws, No 156, it. 1116 as amended). On the basis of that regulation, a foreigner may work without a work permit if he/she:

- Is a full-time student on the territory of the Republic of Poland – in July, August and September,
- is a graduate of the secondary schools, the full-time studies and the doctoral studies on the territory of the Republic of Poland;,,
- works as a researcher in an academic or research institution,
- works in aid of the Members of the European Parliament,
- teachers of foreign languages in the kinder-gardens, schools or the institutions referred to in the regulation on the education , or in the Voluntary Labour Corps;

- wykonujący indywidualnie lub w zespołach, trwające do 30 dni w roku kalendarzowym usługi artystyczne, obejmujące działania aktorów, reżyserów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, aktorów cyrkowych, tancerzy lub mimów,
- wygłaszający, do 30 dni w roku kalendarzowym, okazjonalne wykłady, referaty lub prezentacje o szczególnej wartości naukowej lub artystycznej, jeżeli zachowują miejsce stałego pobytu za granicą,
- będący obywatelami państw graniczących z RP oraz państw, z którymi RP współpracuje w zakresie migracji zarobkowych w ramach partnerstwa na rzecz mobilności, ustanowionego między tymi państwami a UE, którzy wykonywają pracę w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, na podstawie oświadczenia podmiotu o zamiarze powierzenia im wykonywania pracy, zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę składającego oświadczenie.

Brak obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę nie oznacza braku konieczności uzyskania odpowiedniego dokumentu legalizującego pobyt na terytorium RP (przede wszystkim wizy, jeśli cudzoziemiec przebywa poza terytorium RP). W takiej sytuacji cudzoziemiec składający wniosek o wydanie wizy w celu wykonywania pracy załącza pisemne oświadczenie pracodawcy o zamiarze powierzenia wykonywania pracy (art. 29 u.o.c.). Następnie, po wjeździe na terytorium RP, powinien złożyć wniosek o wydanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Jednakże zezwolenia takiego udziela się w związku z wykonywaniem pracy przez cudzoziemca, jeżeli okoliczność będąca podstawą ubiegania się o to zezwolenie uzasadnia jego zamieszkiwanie na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące. W przypadku natomiast, gdy cudzoziemiec potrzebuje zezwolenia na pracę i przebywa poza terytorium RP, do wniosku o wydanie wizy załącza zezwolenie na pracę, które powinien przesłać mu przyszły pracodawca po uzyskaniu go od właściwego wojewody zgodnie z procedurą opisaną poniżej.

---

5 PROCEDURA UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ I JEGO TREŚĆ

Stroną postępowania o wydanie zezwolenia na pracę i jego przedłużenie jest podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi (dalej: pracodawca) i to on może złożyć wniosek do wojewody, zazwyczaj właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania pracodawcy. Pracodawca musi dokonać jednorazowej wpłaty przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia lub jego przedłużenie, która obecnie wynosi od 50 do 200 zł. za wydanie zezwolenia i od 25 do 100 zł. za przedłużenie zezwolenia. Wysokość opłaty uzależniona jest od

- performs artistic services individually or in a group for a period not exceeding 30 days per year including the services of: actors, directors, conductors, instrumentalists, singers, circus performers, dancers and mimes;
- Gives occasional lectures or presentations of unique scientific value for a period not exceeding 30 days per year if they permanently reside abroad,
- Is a citizen of the countries bordering on the Republic of Poland and cooperating with Poland in the area of the paid migration within the partnership in aid of the mobility between those countries and the EU if that citizen works for a period not exceeding 6 months within the following 12 months on the basis of an employer's written declaration confirming intention to employ a foreigner. The employer should be registered in the County Employment Office competent with respect to his place of residence or seat.

The lack of requirement to obtain a work permit does not mean a lack of requirement to obtain a proper document that legalizes a foreigner's residence on the territory of the Republic of Poland. In that case, an foreigner applying for a visa for the purpose of working shall attach a written employer's declaration confirming intention to employ an foreigner (Article 29 of the Act on Aliens). Next, after the arrival on the territory of the Republic of Poland, a foreigner shall submit an application for a residence permit for a fixed period. However, such permit is issued if the circumstances justify a foreigner's residence on the territory of the Republic of Poland for a period exceeding 3 months.

In cases when an foreigner needs a work permit, however stays outside the territory of the Republic of Poland, his future employer should obtain a work permit from a voivod and send it to the foreigner. A work permit should be later attached to the foreigner's application for a visa.

---

5 PROCEDURES OF OBTAINING A WORK PERMIT AND ITS CONTENT

An employer intending to employ a foreigner may apply for a work permit or its prolongation to a voivode competent with respect to the employer's place of residence or seat. The employer should pay PLN 50- PLN 120 for a work permit or PLN 25-PLN 100 for its prolongation. That payment is dependent on the period that the employer intends to employ a foreigner for. In case of a period not exceeding 3 months, the payment amounts to PLN 50. In case of a period

okresu, na jaki pracodawca chce zatrudnić cudzoziemca. W przypadku okresu nieprzekraczającego trzech miesięcy opłata wynosi 50 zł., a okresu przekraczającego trzy miesiące – 100 zł. Wojewoda wydaje zezwolenie na pracę na czas określony, nie dłuższy niż 3 lata.

Zezwolenie na pracę:

- wydawane jest dla określonego cudzoziemca;
- określa pracodawcę;
- określa stanowisko lub rodzaj pracy wykonywanej przez cudzoziemca;
- zawiera okres ważności zezwolenia;
- wydawane jest w trzech egzemplarzach, z których dwa otrzymuje pracodawca.

Zgodnie z art. 88c u.p.z.i.r.p. przy wydawaniu zezwolenia na pracę w przypadku, o którym mowa w części 3 pkt a, wojewoda sprawdza istnienie łącznie dwóch przesłanek: **1/** czy wysokość wynagrodzenia, która będzie określona w umowie z cudzoziemcem nie będzie niższa od wynagrodzenia pracowników wykonujących pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku oraz **2/** czy z informacji uzyskanej od starosty właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przyszłego pracodawcy wynika brak możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji organizowanej dla pracodawcy.

W sytuacji złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy cywilnoprawnej, wojewoda uwzględnia wysokość wynagrodzenia, która będzie określona w umowie z cudzoziemcem proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy lub przewidywanego okresu wykonywania zobowiązań wynikających z umowy. Wojewoda wydaje zezwolenie na pracę bez uwzględniania warunków, o których mowa powyżej, w przypadku cudzoziemca:

- który w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na pracę ukończył szkołę lub uczelnię wyższą z siedzibą na terytorium RP albo innego państwa EOG lub Szwajcarii, lub
- który przez 3 lata poprzedzające złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na zamieszkanie przebywał legalnie na terytorium RP, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 110 u.o.c.

---

6 ODMOWA WYDANIA ZEZWOLENIA

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewiduje katalog zamknięty przesłanek odmowy wydania zezwolenia. Wojewoda wydaje decyzję o odmowie wydania zezwolenia m.in. w sytuacji, gdy:

exceeding 3 months – PLN 100. The voivod issues a work permit for a fixed period not exceeding 3 years.

A work permit:

- is issued to a particular foreigner,
- defines the employer,
- defines a position or the type of a foreigner's work,
- includes a validity date,
- is issued in 3 copies, two of which are received by the employer.

According to the Article 88c of the Act, before the issuance of a work permit, a voivod checks two circumstances: **1/** will the income of an foreigner not be smaller than the income of the workers performing similar type of tasks? And **2/** does the information obtained from the County Executive competent with respect to the future employer's place of residence or seat show the lack of possibilities to satisfy the staff needs on the basis of the unemployed registers and employment offices or on the basis of the negative result of the recruitment organized for the employer.

In case of submitting the application for a work permit for a part-time job or on the basis of civil-legal contract, the voivod takes into consideration the income of a foreigner that is defined in the contract in proportion to the work time or the predicted period of work. The voivod issues a work permit without taking into consideration the above mentioned circumstanced if a foreigner:

- who within 3 years preceding the application for a work permit has graduated from school or university on the territory on the Republic of Poland or a member state of the European Economic Area, the Swiss Confederation,
- who within 3 years preceding the application for a residence permit has stayed legally on the territory of the Republic of Poland, except circumstances referred to in the article 110 of the Act on Foreigner.

---

6 REASONS FOR REFUSAL TO ISSUE A WORK PERMIT

The act predicts a closed catalogue of circumstances for the refusal to issue a work permit. A voivod issues a decision on the refusal to issue a work permit in cases, when:

- pracodawca w toku postępowania złożył wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje albo dołączył do niego dokumenty zawierające takie dane bądź zeznał nieprawdę lub zataił prawdę, albo w celu użycia jako autentyczny podrobił lub przerobił dokument albo takiego dokumentu jako autentycznego używał;
- nie spełnił wymogów określonych w art.88 c i 88 d u.p.z.i.r.p.;
- nie dopełnił obowiązków wynikających z art. 88h ust.4 lub art.88i ust.1 i 2 u.p.z.i.r.p.;
- wnioskuje o wydanie zezwolenia w stosunku do cudzoziemca, który nie spełnia wymagań kwalifikacyjnych i innych warunków w przypadku zamiaru powierzenia wykonywania pracy w zawodzie regulowanym;
- dane osoby, której dotyczy wniosek, zostały umieszczone w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany.

Powyższych przesłanek (za wyjątkiem ostatniej) nie stosuje się w przypadku złożenia wniosku o przedłużenie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który nie jest osobą odpowiedzialną lub współodpowiedzialną za działania bądź zaniechania stanowiące przesłanki odmowy wydania zezwolenia na pracę.

7 UCHYLENIE ZEZWOLENIA I WYGAŚNIĘCIE OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA PRACY

Ustawa przewiduje zamknięty katalog okoliczności, w których wydane już zezwolenie na pracę zostanie uchylone lub wygaśnie obowiązek świadczenia czynności lub pracy.

Wojewoda obligatoryjnie uchyla zezwolenie m.in. w następujących przypadkach:

- gdy uległy zmianie okoliczności lub dowody, odnoszące się do wydanej decyzji (z wyjątkiem sytuacji, w których zezwolenie zachowa ważność – patrz: pkt 8),
- gdy ustała przyczyna, dla której zostało udzielone zezwolenie na pracę,
- gdy cudzoziemiec przestał spełniać wymagania, o których mowa w art. 88d u.p.z.i.r.p.,
- gdy cudzoziemiec przerwał wykonywanie pracy na okres przekraczający 3 miesiące (za wyjątkiem sytuacji, w których zezwolenie zachowa ważność – patrz: pkt 8),
- gdy otrzyma informację, że dane cudzoziemca znajdują się w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany.

Zobowiązanie do wykonywania czynności wynikających z umowy cywilnoprawnej lub obowiązek świadczenia pracy na terytorium RP wygasają z mocy prawa, w przypadku gdy cudzoziemiec przestał spełniać warunki określone w art. 87 u.p.z.i.r.p. (patrz: pkt 4), czyli dotyczące posiadania tytułu pobytowego lub

- an employer has submitted an application with false personal details or information, attached the documents with such information, provided untrue information or suppressed the truth, forged a document or used a forged document,
- an employer did not meet the requirements referred to in the article 88c and 88d of the Act,
- an employer did not complete the obligations stipulated in the article 88h paragraph 4 or in the article 88i paragraph 1,2 of the Act,
- an employer applies for a permit for an foreigner that does not meet the requirements of qualification and other requirements in cases of the intention to employ a foreigner in a regulated occupation,
- the personal details of the person the application refers to are signed into the central register of foreigners whose residence on the territory of the Republic of Poland is undesirable.

The above-mentioned circumstances (with the exception of the last one) are not applied in cases of applying for a prolongation of a work permit for a foreigner that is not responsible for those circumstances or for the omissions that are the basis of the refusal to issue a work permit.

---

7 REPEAL OF WORK PERMITS AND EXPIRATION OF THE OBLIGATION TO WORK

The act predicts a closed catalogue of the circumstances for the repeal of a work permit and the expiry of an obligation to work.

A voivod shall repeal a work permit if:

- the circumstances or evidence referring to the issued decision have changed (except for a case when a permit remains valid- see point VIII),
- the circumstances of the issuance of the work permit are no longer justified,
- a foreigner stops meeting the requirements referred to in the article 88d of an Act,
- a foreigner stops working for a period exceeding 3 months (except for a case when a permit remains valid- see point VIII),
- he receives the information that the personal details of an foreigner are signed into the central register of foreigners whose residence on the territory of the Republic of Poland is undesirable.

Declarations to work in accordance with the civil-legal contract or the obligation to work on the territory on the Republic of Poland expires in cases when a foreigner stops meeting the requirements referred to in the article 87 of the Act (see: point IV), concerning the possession of a residence permit or a work

zezwolenia. W razie zaistnienia takiej sytuacji strony zachowują prawo do odszkodowania, jeżeli odmowa lub uchylenie zezwolenia na pracę było wynikiem niezachowania należytej staranności, o ile treść umowy lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

---

8 ZACHOWANIE WAŻNOŚCI WYDANEGO ZEZWOLENIA

Ustawodawca określił w art. 88i u.p.z.i.r.p. pewne sytuacje, w których pomimo zmiany okoliczności faktycznych i prawnych dotyczących wykonywania pracy przez cudzoziemca wydane zezwolenie zachowuje swą ważność, przy czym zastosował podział na obligatoryjne i fakultatywne przesłanki zachowania ważności zezwolenia.

Zezwolenie na pracę zachowuje ważność w przypadku:

- 1/ gdy pracodawca zamierza powierzyć cudzoziemcowi na okresy łącznie nieprzekraczające 30 dni w roku kalendarzowym wykonywanie pracy o innym charakterze lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę,
- 2/ zmiany siedziby lub miejsca zamieszkania, nazwy lub formy prawnej działania pracodawcy, a także przejęcia pracodawcy lub jego części przez innego pracodawcę,
- 3/ przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę,
- 4/ zmiany osoby reprezentującej pracodawcę zagranicznego delegującego cudzoziemca do pracy na terenie RP

- **pod warunkiem** niezwłocznego powiadomienia przez pracodawcę o dokonanej zmianie w formie pisemnej wojewody, który wydał zezwolenie oraz dalszego spełniania wymagań, które były konieczne do wydania zezwolenia.

Ponadto zezwolenie może zachować ważność (fakultatywność), w przypadku gdy:

- 1/ cudzoziemiec, w uzgodnieniu z pracodawcą powierzającym mu wykonywanie pracy na terytorium RP, nie podjął wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od początkowej daty ważności zezwolenia na pracę,
- 2/ cudzoziemiec, w uzgodnieniu z pracodawcą, przerwał wykonywanie pracy na okres przekraczający 3 miesiące

- jeżeli przyczyna opóźnienia lub przerwy w wykonaniu pracy jest uzasadniona, a pracodawca niezwłocznie powiadomił w formie pisemnej o tych sytuacjach wojewodę, który wydał zezwolenie.

---

9 OBOWIĄZKI PRACODAWCY WOBEC CUDZOZIEMCA, KTÓRY MUSI POSIADAĆ ZEZWOLENIE

Ustawodawca nałożył na pracodawcę następujące obowiązki:

- uwzględnienie w umowie z cudzoziemcem warunków, przede wszystkim dotyczących wynagrodzenia, zawartych we wniosku o wydanie zezwolenia,

permit. In these cases, the parties have the right to compensation, if the refusal or the repeal have been issued as a result of a lack of due diligence, unless otherwise provided by the contract or regulations.

---

8 MAINTENANCE OF THE VALIDITY OF A WORK PERMIT.

According to the Article 88i of the Act, there are certain circumstances that in spite of the change of factual and legal circumstances concerning the work of a foreigner, a work permit maintains its validity. However, there are obligatory and optional circumstances for the maintenance of the validity of a work permit.

A work permit maintains its validity in the following cases:

- 1/ if an employer intends to employ a foreigner for a period not exceeding 30 days per year in a different type of work or on a different position than the contract states,
  - 2/ the change of the place of residence, the seat, the name or the legal form of an employer or in case of the takeover of the employer or his part by another employer,
  - 3/ the takeover of the company or part of it by another employer,
  - 4/ the change of the employer's foreign representative that delegates a foreigner to work on the territory of the Republic of Poland,
- **Valid on condition** that the voivod who has issued a work permit is promptly informed by an employer about the changes and the requirements that have been necessary to issue a work permit are still met.

Moreover, a work permit may maintain its validity if:

- 1/ a foreigner, in agreement with his employer who employs him on the territory of the Republic of Poland, has not started working within 3 months from the initial date of a work permit,
  - 2/ a foreigner, in agreement with his employer who employs him on the territory of the Republic of Poland, has stopped working for a period exceeding 3 months
- if the reason of the delay or the break is justified and the voivod that has issued the work permit has been promptly informed in writing.

---

9 DUTIES OF AN EMPLOYER TOWARDS A FOREIGNER WHO MUST POSSESS A WORK PERMIT

According to the Act, the employer has the following duties:

- to allow for the conditions in the contract concerning a foreigner's pay that are included in the application for a work permit,

- zawarcie z cudzoziemcem umowy w formie pisemnej oraz przedstawienie cudzoziemcowi przed podpisaniem umowy jej tłumaczenia na język zrozumiały dla cudzoziemca,
- przekazanie cudzoziemcowi 1 egzemplarza wydanego zezwolenia na pracę,
- informowanie cudzoziemca o działaniach podejmowanych w związku z postępowaniem o udzielenie lub przedłużenie zezwolenia na pracę, decyzjach o wydaniu, odmowie lub uchyleniu zezwolenia,
- zachowanie należytej staranności w postępowaniach o zezwolenie i przedłużenie zezwolenia na pracę cudzoziemca,
- niezwłoczne poinformowanie organu wydającego zezwolenie w przypadku niepodjęcia przez cudzoziemca wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od daty rozpoczęcia ważności zezwolenia na pracę lub zakończenia wykonywania pracy przez cudzoziemca wcześniej niż 3 miesiące przed upływem ważności zezwolenia na pracę.

Ponadto, po podpisaniu umowy zarówno z cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na pracę, jak i z cudzoziemcem, który takiego zezwolenia posiadać nie musi, pracodawca powinien wykonywać obowiązki i respektować uprawnienia pracownicze wynikające z Kodeksu pracy (w przypadku gdy podstawą zatrudnienia jest umowa o pracę). Są to m.in. obowiązek terminowego wypłacania wynagrodzenia w należnej wysokości, ewidencjonowania czasu pracy, w tym godzin nadliczbowych i zapłaty za te nadgodziny, respektowania wymiaru odpoczynku dobowego i tygodniowego dla pracownika, udzielanie urlopu wypoczynkowego w przysługującej wysokości, zapewniania odpowiednich warunków pracy, w tym reagowania na wszelkie przejawy dyskryminacji czy mobbingu ze strony innych pracowników.

---

10 KONSEKWENCJE NIELEGALNEGO WYKONYWANIA PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemca oznacza wykonywanie pracy bez zezwolenia na pracę (z wyjątkiem sytuacji, gdy takiego zezwolenia nie trzeba posiadać – patrz: pkt 4) lub na innych warunkach czy innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę, niezgodnie z deklarowanym celem pobytu oraz bez zawarcia wymaganych umów o pracę lub umów cywilnoprawnych. Konsekwencje nielegalnego zatrudniania cudzoziemców dotyczą zarówno podmiotu, który nielegalnie zatrudnia, jak i samego cudzoziemca. Należy podkreślić, iż nowelizacja, o której mowa w pkt 2, zliberalizowała te konsekwencje.

Ustawa o p.z.i.r.p. w art. 120 określa wykroczenia związane z nielegalnym wykonywaniem pracy i sankcje za ich popełnienie. Przewidzianą sankcją we wszystkich przypadkach jest kara grzywny, choć jej wysokość jest zróżnicowana w zależności od wykroczenia. Wykroczenia mogą być popełnione zarówno przez

- to sign a contract with a foreigner and present a contract to a foreigner in a language understandable to him/her,;
- to give one copy of the work permit to the foreigner,
- to inform the foreigner about the measures taken in connection with the proceedings of the issuance or prolongation of a work permit, all decisions, any refusals or repeals of a work permit,
- due diligence in proceedings concerning the application for or the prolongation of a work permit for a foreigner,
- to promptly inform the institution that issues a work permit if a foreigner does not start working within the period of 3 months from the initial date of the work permit or if the foreigner stops working earlier than 3 months before the validity date of the work permit.

After the contract has been signed with a foreigner who possesses a work permit or with a foreigner who is exempt from the need to possess such permit, the employer is supposed to perform his duties and respect the foreigner's rights resulting from the Labour Code (In cases when a foreigner is employed on the basis of a job contract). The duties are: a duty to pay the proper amount of money on time, a duty to register work time including overtime hours and a duty to pay for overtime hours, a duty to respect a daily and weekly rest, a duty to grant vacation, a duty to provide an employer with the proper work conditions and to react to any signs of discrimination or mistreatment from other employees.

---

10 THE CONSEQUENCES OF ILLEGAL WORK BY A FOREIGNER

Illegal work by a foreigner means work without a work permit (except when an foreigner is exempt from the possession of a work permit, see: point IV) or under other conditions or other post than a work permit defines, inconsistent with a previously declared aim of the residence on the territory of the Republic of Poland or without required job contracts or civil-legal contracts. The consequences of the illegal employment concern not only the foreigner, but also the employer that illegally employs the foreigner. It needs to be underlined that the amendment referred to in point II has reduced those consequences.

Article 120 of the Act defines the offences connected with illegal work and sanctions imposed for committing them. In all cases, the imposed sanction is a fine, but it differs in regard to the type of offence. An offence may be committed by a foreigner or by an employer. The basic offences are defined in the two first

pracodawcę, jak i cudzoziemca. Podstawowymi są te przewidziane w dwóch pierwszych ustępach wymienionego artykułu. I tak, kto powierza cudzoziemcowi nielegalne wykonywanie pracy podlega karze grzywny nie niższej niż 3 000 zł., natomiast cudzoziemiec nielegalnie wykonujący pracę podlega karze grzywny nie niższej niż 1 000 zł.

Ponadto nielegalne zatrudnianie cudzoziemców przez pracodawcę może mieć wpływ na chęć legalnego zatrudnienia cudzoziemca. Jeśli bowiem pracodawca zostanie prawomocnym wyrokiem sądu uznany za winnego jednego z wykroczeń określonych w art. 120 ust. 3-5 u.p.z.i.r.p. lub w ciągu 2 lat od uznania za winnego popełnienia czynu powierzenia cudzoziemcowi nielegalnego wykonywania pracy zostanie ponownie uznany za winnego podobnego wykroczenia, to wojewoda wyda decyzję odmowną odnośnie wniosku tegoż pracodawcy o wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, którego będzie chciał zatrudnić legalnie. Ponadto wojewoda wyda też taką decyzję, jeśli pracodawca jest osobą fizyczną: **a/** karaną za popełnienie czynu z art. 218-221 k.k. albo **b/** karaną za popełnienie w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę czynu z art. 270-275 k.k. lub jest podmiotem zarządzanym bądź kontrolowanym przez taką osobę. Należy jednak pamiętać, iż konsekwencji nielegalnego zatrudniania cudzoziemców wymienionych w tym akapicie, nie stosuje się w przypadku złożenia wniosku o przedłużenie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który nie jest osobą odpowiedzialną lub współodpowiedzialną za działania bądź zaniechania stanowiące przesłanki odmowy wydania zezwolenia na pracę.

Najbardziej restrykcyjne konsekwencje nielegalnego zatrudnienia wynikają dla cudzoziemca z rozdziału 8 u.o.c. W przypadku bowiem, gdy cudzoziemiec wykonywał pracę niezgodnie z przepisami u.p.z.i.r.p. (a więc np. bez wymaganego zezwolenia), zostaje wydana wobec niego decyzja o wydaleniu z terytorium RP. Jednakże koszty wydalenia w takiej sytuacji ponosi pracodawca lub osoba, która powierzyła cudzoziemcowi wykonywanie innej pracy zarobkowej lub pełnienie funkcji. Decyzji takiej nie wydaje się jednak cudzoziemcowi, który posiada zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE. Pomimo, iż nie potrzebuje on zezwolenia na pracę, jego zatrudnienie może mieć charakter niezgodny z prawem, np. bez zawarcia wymaganej przez prawo umowy (tzw. praca „na czarno”).

paragraphs of the act. An employer who illegally employs an foreigner carries a penalty of a fine not lower than PLN 3000. A foreigner who works illegally carries a penalty of a fine not lower than PLN 1000.

Moreover, the illegal employment of a foreigner by an employer may influence the permission for the legal employment of that foreigner. If an employer is found guilty of one of the offences defined in Article 120, paragraphs 3- 5 of the act on the basis of the legally valid verdict or if an employer is found guilty of the similar offence again within the period of 2 years from the previous offence of the illegal employment of an foreigner, a voivod will refuse to issue a work permit for a foreigner working at that employer. Moreover, a voivod will issue such decision if an employer is a person: **a/** punished for committing an offence from the Articles 218-221 of the Criminal Code or **b/** punished in connection with the proceedings concerning the issuance of a work permit on the basis of Articles 270-275 of the Criminal Code or is administrated or controlled by such person. It should be kept in mind that the consequences of the illegal work of a foreigner mentioned in this paragraph are not applied in cases of the application for the prolongation of a work permit for a foreigner who is not a person responsible for the actions or negligence that are the grounds of the refusal to issue a work permit.

The most restrictive consequences of the illegal work of a foreigner are imposed on a foreigner on the basis of Chapter 8 of the Act on Aliens. In cases when a foreigner carried out work contrary to the Act of April 20, 2004 on the promotion of employment and institution of labour market (e.g. without a required work permit) or he / she took up another economic activity contrary to the laws in force in the Republic of Poland, then a foreigner shall be rendered a decision on expulsion from the territory of the Republic of Poland. The costs related to the expulsion of the foreigner shall be born by the employer. A decision on expulsion shall not be rendered to a foreigner who possesses a permit to settle or a long-term resident's EC resident permit. Despite the fact that he/she does not need a work permit, he/she can be illegally employed without a contract required by law (i.e. 'black market work').

Zakładanie działalności gospodarczej przez cudzoziemców w Polsce

1 OGÓLNE INFORMACJE

Podjęcie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej w Polsce reguluje Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. nr 173, poz. 1807), która dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców, dalej u.s.d.g..

Wraz z integracją Polski z Unią Europejską rynek polski został otwarty dla przedsiębiorców unijnych, którzy mogą podejmować i prowadzić działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Co do pozostałych cudzoziemców ustawa precyzuje pewne ograniczenia, odwołuje się również do zasady wzajemności i umów międzynarodowych.

Podjęcie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych w u.s.d.g.

2 DEFINICJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z przepisami u.s.d.g. **działalnością gospodarczą** jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Przepisów u.s.d.g. nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Przedsiębiorcą w rozumieniu u.s.d.g. jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Assumption of economic activity in Poland by a foreigner

---

1 GENERAL INFORMATION

The Act of June 2, 2004 on freedom of economic activity (Journal of Laws, No 173, it. 1807) governs the assumption, conduct and termination of economic activity on the territory of the Republic of Poland and concerns both Polish citizens and foreigners.

Foreign persons from the European Union's Member States may undertake and carry on economic activity on the same terms as Polish enterprises. The Act specifies certain limits for other foreigners and refers to international agreements.

Generally, the assumption, conduct and termination of economic activity shall be free to all on an equal-rights basis, subject to conditions determined in provisions of the law.

---

2 DEFINITION OF ECONOMIC ACTIVITY

According to the act, **economic activity** includes profit-making activity related to manufacturing, construction, trading, provision of services and prospecting, identifying and mining of minerals in deposits, as well as professional activity conducted in an organised and continuous fashion.

Provisions of this act do not apply to agricultural production activities related to agricultural cultivation, animal breeding and husbandry, horticulture, vegetable production, forestry and inland fishery, as well as rental of rooms, selling home-made meals, and the provision of other services to tourists by farmers in agricultural holdings.

Within the meaning of the Act, the term '**enterprise**' shall denote a natural person, a legal person, and a non-corporate organisational unit with legal capacity under provisions of a separate Act, conducting economic activity on its own behalf.

Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 103 u.s.d.g. państwo stwarza, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji, korzystne warunki dla funkcjonowania i rozwoju mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, w szczególności poprzez inicjowanie zmian prawnych sprzyjających ich rozwojowi, wspieranie instytucji umożliwiających finansowanie działalności gospodarczej na dogodnych warunkach w ramach realizowanych programów rządowych, ułatwianie dostępu do informacji, szkoleń oraz doradztwa, wspieranie instytucji i organizacji działających na rzecz przedsiębiorców.

---

3 ZASADY PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Artykuł 13 u.s.d.g. wprowadza podział cudzoziemców na osoby zagraniczne z państw członkowskich UE oraz państw członkowskich EFTA - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, obywateli innych państw niż wymienione powyżej, którzy otrzymali zezwolenie na osiedlenie się na terytorium RP, zgodę na pobyt tolerowany, status uchodźcy nadany w RP lub korzystają z ochrony czasowej na jej terytorium oraz osoby zagraniczne nie wymienione w ust. 1 i 2.

Definicja osoby zagranicznej została zawarta w art. 5 u.s.d.g. i oznacza osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania za granicą, nie posiadającą obywatelstwa polskiego, osobę prawną z siedzibą za granicą oraz jednostkę organizacyjną nie będącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, z siedzibą za granicą.

Osoby zagraniczne wymienione w art. 13 ust. 1 i 2 u.s.d.g. mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium RP na takich samych zasadach jak obywatele polscy, pozostałe osoby (art. 13 ust. 3) mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie: spółki komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

---

4 ZASADY POBYTU NA TERYTORIUM RP OBYWATELI UE I POZOSTAŁYCH CUDZOZIEMCÓW W ZWIĄZKU Z WYKONYWANĄ DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ

Kwestie dotyczące pobytu na terytorium RP obywateli Państw Członkowskich UE reguluje ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, (Dz. U. z dnia 11 sierpnia 2006 r. Nr 154, poz. 2200).

The term 'enterprise' shall also denote partners in civil partnerships within the scope of their economic activities.

According to the Article 103 of the act on the freedom of economic activity, with due respect to the principles of equality and fair competition, the State shall create favourable conditions for the operation and development of micro, small and medium sized enterprises, in particular, by: initiating changes of the legal status to support the development of the enterprises, supporting institutions that provide funds to finance business operations on favourable terms as part of the state aid schemes, facilitating access to information, training and advisory services, and supporting institutions and organisations that undertake actions to the benefit of enterprises.

---

3 RULES ON THE ASSUMPTION OF ECONOMIC ACTIVITY BY A FOREIGNER

Article 103 of the Act on the freedom of economic activity divides foreigners into foreign persons from the European Union Member States and European Free Trade Association (EFTA) member countries – parties to the European Economic Area Agreement, citizens of countries other than those referred to above who were granted a permit to settle within the territory of the Republic of Poland, a tolerated residence permit, refugee status granted in the Republic of Poland, or temporary protection within the territory of the Republic of Poland, and foreign persons other than those referred to in paragraphs 1 and 2.

The definition of a foreign person is explained in Article 5 of the Act and means a natural person with the place of permanent residence outside of the Republic of Poland and without Polish nationality, a legal person with its registered office abroad or a non-corporate organisational unit with legal capacity and with its registered office abroad. Persons referred to in paragraphs 1 and 2 of Article 13 of the act may undertake and conduct economic activity on the same terms and conditions as Polish enterprises. Foreign persons other than those referred to in paragraphs 1 and 2 hereof shall have the right to undertake and conduct economic activity only in the form of a limited partnership, limited joint-stock partnership, limited liability company, and joint-stock company, as well as to join such partnerships and companies and to take over or acquire shares in these entities, unless otherwise provided for in international agreements.

---

4 PRINCIPLES OF STAYING ON POLISH TERRITORY IN ORDER TO UNDERTAKE ECONOMIC ACTIVITY OF EU CITIZENS AND OTHER FOREIGNERS

The issues concerning the residence of EU member states citizens in Poland are governed by the Act on Entering the Territory of the Republic of Poland by

nia 2006 r.). Co do zasady obywatelowi UE i członkowi jego rodziny przysługuje prawo pobytu na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące między innymi w sytuacji, gdy jest pracownikiem lub osobą pracującą na własny rachunek na terytorium RP. Po upływie 5 lat nieprzerwanego pobytu obywatel UE i członek jego rodziny nabywa prawo stałego pobytu.

Przed upływem 5 lat prawo stałego pobytu może uzyskać m.in. pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, która w chwili zakończenia wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek osiągnęła wiek emerytalny lub która zakończyła wykonywanie pracy w celu przejścia na wcześniejszą emeryturę, jeżeli przez okres 12 miesięcy wykonywała pracę lub inną działalność zarobkową we własnym imieniu i na własny rachunek na terytorium RP i przebywała w Polsce nieprzerwanie przez okres dłuższy niż 3 lata; pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, która zaprzestała wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek z powodu trwałej niezdolności do pracy, jeżeli przebywała na terytorium dłużej niż 2 lata.

Obywatelowi UE, który nabył prawo stałego pobytu wydaje się dokument potwierdzający prawo stałego pobytu, natomiast członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE wydawana jest karta pobytu członka rodziny obywatela UE.

W odniesieniu do pozostałych cudzoziemców – zasady i warunki wjazdu na terytorium RP, przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z terytorium RP określa Ustawa o cudzoziemcach. Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium RP, jeśli posiada ważny dokument podróży oraz wizę, jeśli postanowienia umów międzynarodowych wiążących Polskę tak stanowią. W przypadku wykazania przez cudzoziemca okoliczności uzasadniających jego zamieszkiwanie na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące (m.in. prowadzenie działalności gospodarczej) może uzyskać on zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Zezwolenia udziela się na okres od 2 lat z możliwością przedłużenia, każdorazowo nie dłużej niż do 10 lat. W przypadku gdy cudzoziemiec wykaże istnienie trwałych więzi rodzinnych lub ekonomicznych z Polską, iż ma zapewnione w Polsce mieszkanie oraz, że przebywał w Polsce co najmniej 5 lat na podstawie wiz lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony – może uzyskać zezwolenie na osiedlenie się. Cudzoziemcy, którzy nie są obywatelami UE mogą wykonywać działalność gospodarczą w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele Polski, jeśli posiadają: zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone:

- w celu połączenia z rodziną,

the citizens of EU Member States and their families of July 14th, 2006. The basic rule is that the citizens of UE member states and their families are allowed to stay in Poland for more than 3 months, when they have a job or their own business in Poland. After 5 years of residence in Poland they earn the right of permanent residence.

For residence periods shorter than 5 years, foreigners are entitled to a permit to settle if they have a job or a their own business, if, at the moment of termination of the job contract or other labor activity, they are of age that would entitle them to retire and they have been working in Poland at least for 12 months, and have been in Poland for at least 3 years. If they stopped working because of being unable to work, the period of residence required is only 2 years.

An EU citizen, who has a right to permanent residence in Poland receives a document to confirm that right. Their families, if they are not EU citizens, are issued residency card ('karta pobytu') of a EU citizen's family member.

As for other foreigners, the principles and conditions governing entry into, transit through, residence on, and departure from the territory of the Republic of Poland are defined by the Act on Aliens of June 13, 2003 (Journal of Laws of 2003, No 128, it. 1175). A foreigner may cross the border and stay on the territory of the Republic of Poland if he/she is in possession of valid travel documents and a visa, unless the provisions of international agreements state otherwise. In particularly justified cases (e.g. conducting economic activity), a foreigner may be issued with a residence permit for a fixed period.

A residence permit for a fixed period is issued for a period of 2 years with an opportunity of the prolongation of the period not exceeding 10 years. In cases when an foreigner presents permanent family or economic relations or has provided accommodation on the territory of the Republic of Poland and has stayed on the territory of the Republic of Poland for at least 5 years on the basis of a visa or a residence permit for a fixed period – he/she may obtain a permit to settle. An foreigner that is not a citizen of the European Union Member State may undertake and continue economic activity on the same terms as Polish entrepreneurs, if they possess: a permit to settle, a long-term resident's EC residence permit, a residence permit for a fixed period issued:

- for the purpose of the family union,
- to an foreigner and an foreigner's spouse who has obtained a long-term resident's EC residence permit, complementary protection, tolerated stay in other European Union Member State or they enjoy a temporal protection on the territory of the Republic of Poland.

- cudzoziemcowi, który w innym kraju UE uzyskał zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE oraz jego małżonkowi, zgodę na ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany, status uchodźcy, korzysta w RP z ochrony czasowej.

Cudzoziemcy, którzy nie posiadają jednego z pozwoleń wymienionych powyżej mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji.

Cudzoziemcy, którzy mogą prowadzić działalność gospodarczą w Polsce, na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, muszą zarejestrować prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą. **Rejestracji dokonuje się w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca.**

Opłata za wpis do ewidencji działalności gospodarczej wynosi 100 zł. Za zmianę wpisu trzeba zapłacić 50 zł. Wniosek o wpis do ewidencji działalności gospodarczej musi zawierać: dane cudzoziemca (imię i nazwisko oraz numer PESEL jeśli cudzoziemiec go posiada), miejsce zamieszkania oraz miejsce wykonywania działalności gospodarczej jeśli jest ono inne niż miejsce zamieszkania, wskazanie rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności Gospodarczej (PKD) oraz datę rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej powinno być doręczone cudzoziemcowi nie później niż w ciągu 14 dni od dnia zgłoszenia.

Od decyzji odmownej cudzoziemiec może złożyć odwołanie do Wojewody, a następnie **skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.**

Do wniosku należy dołączyć:

- 1) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny działa na podstawie aktu założycielskiego, umowy lub statutu - odpis tego dokumentu;
- 2) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru - odpis z tego rejestru;
- 3) oświadczenie przedsiębiorcy zagranicznego o ustanowieniu przedstawicielstwa na terytorium RP;
- 4) dokument potwierdzający tytuł prawny przedsiębiorcy zagranicznego do lokalu (nieruchomości), w którym działalność będzie wykonywana.

A foreigner who does not possess any of the mentioned permits shall have the right to undertake and conduct economic activity only in the form of a limited partnership, limited joint-stock partnership, limited liability company, and joint-stock company, as well as to join such partnerships and companies and to take over or acquire shares in these entities.

Foreign persons from the European Union's Member States may undertake and carry on economic activity on the same terms as Polish enterprises. **Enterprises may undertake economic activities after they have been registered in the Register of Enterprises in the National Court Register in the commune competent with respect to the place of residence of the foreigner.**

The fee for entry in the Records shall be PLN 100 and the fee for an amendment of the entry in the Records shall amount to PLN 50. The application for entry in the Records should include: an enterprise's company name and PESEL (personal identification number), if any; a place of residence; the address where economic activity is conducted if economic activity is conducted outside of the place of residence; a type of economic activity in line with the Polish Classification of Activities (PKD) - Council of Ministers Ordinance of 20 January 2004 on the Polish Classification of Activities (available in the commune); and a date of undertaking the economic activity.

A decision to make an entry in the Records shall be delivered to an foreigner without delay, not later than within 14 working days after the date of submission of the application.

An foreigner may make an appeal to the voivod or a complaint to **the Voivodship Administrative Court.**

The following documents shall be attached to the application:

- 1) if the foreign enterprise operates under a Deed of Incorporation, Articles of Association or By-laws – a copy of the document,
- 2) if the foreign enterprise operates or conducts economic activity on the basis of an entry in the register – a copy of this entry,
- 3) a declaration of the foreign enterprise referring to the establishment of the representative office within the territory of the Republic of Poland,
- 4) a relevant document confirming the legal right of the foreign enterprise to the premises (real estate) where economic activities are to be conducted.

Wspomniane dokumenty, sporządzone w języku obcym, należy przedstawić wraz z **uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski**. Rejestr przedstawicielstw jest jawny.

Przedsiębiorca zagraniczny, który utworzył przedstawicielstwo, jest obowiązany:

- Używać do oznaczenia przedstawicielstwa oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „przedstawicielstwo w Polsce”;
- Prowadzić dla przedstawicielstwa oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości;
- Zgłaszać ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie danych objętych wnioskiem o wpis do rejestru, oraz o rozpoczęciu likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego i jej ukończeniu, a także o utracie przez przedsiębiorcę zagranicznego prawa wykonywania działalności gospodarczej lub rozporządzania swoim majątkiem - w terminie 14 dni od dnia wystąpienia tych zdarzeń.

5 ODDZIAŁY PRZEDSIĘBIORCY ZAGRANICZNEGO

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą **wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego**, a rozpoczęcie działalności w ramach oddziału następuje **po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców KRS**.

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego, a ponadto powinien:

- używać do oznaczenia oddziału oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „oddział w Polsce”, prowadzić dla oddziału oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości, zgłaszać Ministrowi Gospodarki (w terminie 14 dni od zaistnienia danych okoliczności) wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie okoliczności uzasadniających wydanie decyzji o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego w ramach oddziału (na przykład, gdy oddział rażąco narusza polskie prawo, nastąpiło otwarcie likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego lub przedsiębiorca utracił prawo wykonywania działalności gospodarczej), a także wówczas, gdy działalność przedsiębiorcy zagranicznego zagraża bezpieczeństwu i obronności państwa, ochronie tajemnicy państwowej czy innemu ważnemu interesowi publicznemu.

Documents referred to in paragraph 2 above that have been drawn up in foreign languages must be submitted along with **a certified translation into Polish**. The location of representative offices shall not be confidential.

A foreign enterprise that has established a representative office shall:

- use the original name of the foreign enterprise as the designation of this representative office along with the legal form of the foreign entrepreneur translated into Polish and the phrase ‘representative office in Poland’ in Polish,
- keep separate accounts of the representative office in the Polish language pursuant to the provisions of the Accounting Act,
- notify a competent Minister of Economy of any changes of the actual and legal status related to data in the application including the initiation and completion of the process of liquidation of the foreign enterprise’s business, and the loss of the right to conduct economic activity or manage assets by the foreign enterprise. Such notification must be made within 14 days following the day of the occurrence of the said circumstances.

---

5 BRANCHES OF A FOREIGN ENTERPRISES

A foreign enterprise establishing a new branch office may conduct economic activity **only within the defined scope of business of the foreign enterprise**. The initiation of the economic activity begins with **the entry into the National Court Register (KRS)**.

The foreign enterprise establishing a new branch office shall appoint a person authorised to represent the foreign enterprise in this branch, and also the foreign enterprise shall:

- use the original name of the foreign enterprise as the designation of this branch office along with the legal form of the foreign enterprise translated into Polish and the phrase ‘branch office in Poland’ (in Polish); keep separate accounts of the representative office in the Polish language pursuant to the provisions of the Accounting Act; notify a competent Minister of Economy of any changes of the actual and legal status related to data in the application such as the initiation and completion of the process of liquidation of the foreign enterprise’s business, and the loss of the right to conduct economic activity or manage assets by the foreign enterprise. Such information must be provided within 14 days following the day of the occurrence of the said circumstances (e.g. if the branch office is in gross breach of the Polish law or the proceedings have been initiated to liquidate the business of the foreign enterprise who opened the branch office or this enterprise has lost the right to conduct economic activity.) And if the activities of the foreign enterprise pose a threat to the national security and defence, protection of state secrets or any other important public interest.

Do likwidacji oddziału przedsiębiorcy zagranicznego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu spółek handlowych o likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zgłoszenie oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do KRS następuje na formularzu wniosku rejestrowego KRS-W10, do którego należy załączyć urzędowe formularze konieczne do zgłoszenia odpowiedniej formy prawnej przedsiębiorcy. Będą to - w każdym przypadku - druki: KRS-WK z danymi osób uprawnionych do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (także osób wchodzących w skład organu nadzoru, jeśli taki jest przewidziany) oraz KRS-WM opisujący przedmiot działalności oddziału. Oprócz obowiązkowych informacji wynikających z przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym przedsiębiorca zagraniczny jest obowiązany:

- podać imię i nazwisko oraz adres na terytorium Polski osoby upoważnionej w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (na formularzu KRS-WJ)
- dołączyć poświadczony notarialnie wzór podpisu tej osoby,
- złożyć odpis aktu założycielskiego, umowy lub statutu, na podstawie, którego działa przedsiębiorca zagraniczny oraz uwierzytelnione tłumaczenie na język polski takiego dokumentu.

Jeżeli przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru, do akt rejestrowych oddziału należy także złożyć odpis z tego rejestru wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

W przypadku, gdy przedsiębiorca zagraniczny utworzył na terytorium RP **więcej niż jeden oddział**, złożenie wymaganych wyżej dokumentów (ale nie urzędowych formularzy) może nastąpić w aktach jednego z oddziałów. W takim przypadku w aktach rejestrowych pozostałych oddziałów należy wskazać oddział, w którego aktach dokumenty zostały złożone, oznaczyć sąd, w którym te akta się znajdują i numer oddziału w rejestrze. Do zgłoszenia należy jednocześnie dołączyć dowód uiszczenia wpisu sądowego (w kwocie 1 000 zł) oraz opłaty za ogłoszenie wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (500 zł).

Cudzoziemiec rozpoczynający działalność gospodarczą musi uzyskać numer REGON oraz NIP.

NIP czyli **Numer Identyfikacji Podatkowej** jest numerem nadawanym wszystkim podatnikom. Numer nadaje naczelnik urzędu skarbowego. Cudzoziemcy, którzy nie posiadają numeru NIP muszą złożyć wniosek o jego nadanie. Jeśli cudzoziemiec posiada już numer NIP musi złożyć wniosek o jego aktualizację, w związku z rozpoczęciem działalności gospodarczej.

Numer **REGON** jest numerem identyfikacyjnym nadawanym podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą. Numer REGON nadawany jest do celów staty-

Liquidation of branch offices shall, respectively, be subject to provisions of the Code of Commercial Companies referring to liquidation of limited liability companies.

To apply for the entry in the National Court Register of the office, the foreign enterprise has to fill out the register application form KRS-W10, to which the official forms necessary for the application of the appropriate legal form of the enterprise shall be attached: KRS-WK form with personal details of a person authorised to represent the foreign enterprise in a branch within the territory of the Republic of Poland and KRS –WM form describing the type of the economic activity of the office. Not with standing the obligations defined in the provisions on the National Court Register, foreign enterprises shall:

- specify the name, surname and address of a person authorised to represent the foreign enterprise in a branch within the territory of the Republic of Poland; (KRS-WJ)
- attach a notarised specimen signature of the person referred to in point 1 above;
- if the enterprise operates under a Deed of Incorporation, Articles of Association or Bylaws – submit relevant copies of the aforementioned documents to the registry records of the branch office along with a certified translation into Polish.

If the enterprise operates based on an entry in a register – submit a copy of this entry to the registry records along with a certified translation into Polish.

If more than one branch office has been established by the enterprise within the territory of the Republic of Poland, the aforementioned documents may be submitted to the files of one branch office, but the registry records of the other branch offices must specify the name of this branch, the court where these files are kept, and number of the branch office in the register. The payment receipt of the entry in a register (PLN 1000) and of the announcement of the entry in the Court and Economic Monitor (PLN 500).

A foreigner undertaking economic activity shall obtain an Enterprise Identification Number (REGON) and Tax Identification Number (NIP).

NIP is a number given to all tax-payers. It is given by the head of the treasurer's office. A foreigner who does not possess a Tax ID shall apply for it. If a foreigner possesses a Tax ID, he/she shall apply for a NIP update in connection with the initiation of economic activity.

The Enterprise ID (**REGON**) is given to the subject conducting economic activity. It is given for statistical purposes. The application form for the Enterprise Id and

stycznych. Wniosek o nadanie numerów REGON i NIP lub aktualizację numeru NIP składa się do gminy razem z wnioskiem o wpis do ewidencji. Za przyjęcie wniosku o nadanie numerów REGON i NIP nie pobiera się opłat.

Osoba rozpoczynająca działalność gospodarczą musi dokonać zgłoszenia do **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** w celu zarejestrowania zakładanej firmy jako płatnika składek ubezpieczenia społecznego. Osoby prowadzące działalność gospodarczą muszą płacić **składki na ubezpieczenie społeczne**. Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej cudzoziemiec musi dokonać zgłoszenia w urzędzie skarbowym. Przedsiębiorca musi rozliczać się z uzyskiwanych dochodów i płacić podatki, w szczególność podatek VAT. Wykonywanie działalności gospodarczej bez wymaganego zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wpisu do rejestru działalności gospodarczej lub wymaganego zezwolenia jest wykroczeniem i **podlega karze ograniczenia wolności lub grzywnie**.

Cudzoziemcy, którzy nie mogą wykonywać działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, mogą prowadzić działalność gospodarczą w formie spółki komandytowej, komandytowo – akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej. Cudzoziemcy mogą być współnikami w spółce i zasiadać w zarządzie lub radzie nadzorczej spółki. Cudzoziemiec, chcący założyć spółkę lub być współnikiem musi posiadać zezwolenie na pobyt na terytorium Polski, zazwyczaj będzie to zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Generalną zasadą jest, że cudzoziemcy ci muszą posiadać zezwolenie na pracę na terytorium RP. Wojewoda wydaje decyzję o udzieleniu zezwolenia na pracę bez względu na sytuację na lokalnym rynku pracy cudzoziemcom, którzy są właścicielami lub współwłaścicielami firm lub cudzoziemcom pełniącym funkcję w zarządach osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, pod warunkiem, że zatrudniają, co najmniej 50 pracowników i działalność firmy przyczynia się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzenia korzystnych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy.

6 INNE POWINNOŚCI PRZEDSIĘBIORCÓW

Podstawową zasadą warunkującą rzetelne wykonywanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę jest uczciwa konkurencja, poszanowanie dobrych obyczajów oraz słusznym interesów konsumentów. Ponadto przedsiębiorca obowiązany jest spełniać określone przepisami prawa warunki wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej.

Tax Id shall be submitted to the Commune Office with attached application for the entry in the register. These applications are free of charge.

A person undertaking economic activity shall apply to **the Social Insurance Institution (ZUS)** in order to register the economic activity as the insurance contributions payer. Before the initiation of economic activity, a foreigner shall apply to the treasurer's office. An enterprise shall settle his/her company earnings and pay taxes, especially value added tax (VAT).

Conducting economic activity without a required application for the entry in the register, the entry in the register or the proper permit is an offence and is **liable to penalty of restriction of liberty or a fine.**

Foreigners who cannot conduct economic activity on the same terms and conditions as Polish enterprises shall have the right to undertake and conduct economic activity only in the form of a limited partnership, limited joint-stock partnership, limited liability company, and joint-stock company, as well as to join such partnerships and companies and to take over or acquire shares in these entities, unless otherwise provided for in international agreements. However, such foreigners have to possess a residence permit on the territory of the Republic of Poland, usually a residence permit for a fixed period.

The general rule is that such foreigners also have to possess a work permit on the territory of the Republic of Poland. A voivod issues a decision to grant a work permit regardless of the situation on the local job market to foreigners who are the owners or partners of the companies or to foreigners who work in the board of a legal entity that conducts economic activity, on condition that a person employs at least 50 people and that the economic activity is beneficial to the national economy and in particular, contributes to the development of investments, transfer of technology, innovations or job creation.

---

6 OTHER DUTIES OF THE FOREIGN ENTERPRISES

Enterprises shall conduct their economic activity based on the principles of fair competition and due respect toward good practices and the legitimate interest of consumers. Moreover, enterprises shall meet all requirements related to economic activity set forth in legal provisions, and in particular requirements related to the protection of life, human health and public morality.

Jeżeli przepisy szczególne nakładają obowiązek posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych przy wykonywaniu określonego rodzaju działalności gospodarczej, przedsiębiorca jest zobowiązany zapewnić, aby czynności w ramach działalności gospodarczej były wykonywane bezpośrednio przez osobę legitymującą się posiadaniem takich uprawnień zawodowych.

Kolejnym obowiązkiem, który ustawodawca nałożył na przedsiębiorcę jest konieczność zamieszczania na towarze, jego opakowaniu, etykiecie, instrukcji informacji w języku polskim zawierającej następujące dane: firmę przedsiębiorcy i jego adres, nazwę towaru, inne oznaczenia i informacje wymagane na podstawie odrębnych przepisów.

Obowiązkiem przedsiębiorcy jest również wykonanie pieczętki firmowej, która będzie zawierać nazwę przedsiębiorstwa, adres zakładu głównego, NIP, REGON i nr rachunku bankowego.

If specific provisions require enterprises to hold appropriate professional certificates for a particular type of economic activity, enterprises shall ensure that such activities are carried out directly by a person who holds such professional certificates.

Furthermore, enterprises placing goods on the Polish market shall ensure that the following information in the Polish language is presented on the product, its packaging, label or instruction: an enterprise's company name and address, the name of the product, and other designations and information required under separate provisions.

The enterprise shall also get a stamp with an enterprise's company name and address, NIP, REGON and a bank account number.

Nabywanie nieruchomości położonych w Polsce przez cudzoziemców

1 PODSTAWY PRAWNE

- ▶ Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz.U. z 2004 r., nr 167, poz.1758 ze zm.), dalej: u.n.n.c.
- ▶ Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2003 r., nr 64, poz. 592),
- ▶ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2006 r.,nr 225, poz. 1635 ze zm.),
- ▶ Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji:
  - a/ z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych informacji oraz rodzaju dokumentów, jakie jest obowiązany przedstawić cudzoziemiec ubiegający się o wydanie zezwolenia na nabycie nieruchomości (Dz.U. z 2004 r., nr 94, poz. 925 ze zm.);
  - b/ z dnia 29 sierpnia 2005 r. w sprawie wykazu gmin i innych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa położonych w strefie nadgranicznej oraz tablicy określającej zasięg tej strefy (Dz.U. z 2005 r., nr188, poz.1580).

2 NAJWAŻNIEJSZE POJĘCIA I ZASADY

Cudzoziemcem w rozumieniu przepisów u.n.n.c. jest:

- a/ osoba fizyczna nieposiadająca obywatelstwa polskiego,
- b/ osoba prawna posiadająca siedzibę za granicą,
- c/ nieposiadająca osobowości prawnej spółka osób wymienionych w pkt a lub b, mająca siedzibę za granicą, utworzona zgodnie z ustawodawstwem państw obcych,
- d/ osoba prawna i spółka handlowa nieposiadająca osobowości prawnej mająca siedzibę na terytorium RP, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez osoby lub spółki wymienione w pkt a, b i c.

The acquisition of real estate by a foreigner

---

1 LEGAL BASIS

- ▶ Act of March 24, 1920 on the acquisition of the real estate by a foreigner (Journal of Laws of 2004, No 167, it. 1758 as amended), hereinafter called the Act
- ▶ Act of April 11, 2003 on the formation of the agricultural system (Journal of Laws of 2003, No 64, it. 592)
- ▶ Act of November 16, 2006 on stamp duty (Journal of Laws, No 225, it. 1635 as amended)
- ▶ Regulations of the Minister of Interior and Administration:
  - a/ Regulation of April 26, 2004 on detailed information and type of documents to be submitted by a foreigner applying for a real estate acquisition permit (Journal of Laws, No 94, it. 925 as amended)
  - b/ Regulation of August 29, 2005 on the list of communes and other organizational units of territorial division in the border area and the board that defines the range of that area (Journal of Laws, No 188, it. 1580)

---

2 MOST IMPORTANT RULES AND DEFINITIONS

A foreigner according to this Act means:

- a/ a natural person not possessing Polish citizenship,
- b/ a legal person with his/her legal seat located abroad,
- c/ a company not being a legal person, of persons referred to in 1 or 2, with its legal seat located abroad, established in compliance with the legislation of foreign states,
- d/ a legal person and a commercial partnership not being a legal person, with his/her seat on the territory of the Republic of Poland, controlled directly or indirectly by persons or companies referred to in 1, 2 and 3.

Na potrzeby niniejszego opracowania zostaną przedstawione poniżej zasady dotyczące nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, o których mowa w pkt a, choć w większości są one tożsame dla wszystkich wyżej wymienionych kategorii objętych terminem „cudzoziemiec”.

Nabywanie nieruchomości oznacza z kolei nabycie prawa własności nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, na podstawie każdego zdarzenia prawnego.

Najczęściej spotykanymi zdarzeniami prawnymi są: kupno - sprzedaż, zamiana, darowizna, dziedziczenie, zapis, zasiedzenie.

Generalną zasadą jest, iż nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wymaga zezwolenia. Od tej zasady istnieją wyjątki, przedstawione w części 5 tego rozdziału.

Nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom u.n.n.c. jest nieważne.

W razie nabycia nieruchomości w ten sposób, o nieważności nabycia orzeka sąd także na żądanie, właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody albo na żądanie ministra właściwego ds. wewnętrznych.

Nabycie nieruchomości rolnych przez cudzoziemców następuje dodatkowo (poza wymogami z u.n.n.c. opisanymi w niniejszym rozdziale), z zachowaniem przepisów ustawy wymienionej w części 1 pkt 2. Chodzi tu przede wszystkim o prawo pierwokupu takich nieruchomości przysługujące podmiotom wskazanym w tejże ustawie.

Bardzo ważną zasadą w polskim systemie prawnym jest wymóg zawierania umów zobowiązujących do przeniesienia własności nieruchomości (np. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny) w formie aktu notarialnego. W tym celu strony zawierające umowę muszą udać się do notariusza. W przeciwnym wypadku umowa zawarta w innej formie jest nieważna i na jej podstawie nie następuje „przejęcie” własności.

3 PROCEDURA FORMALNA ZWIĄZANA Z UZYSKANIEM ZEZWOLENIA

Zezwolenie jest wydawane przez ministra właściwego ds. wewnętrznych (dalej: Minister), w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek złożony przez cudzoziemca. Nie ma gotowego wzoru czy formularza, ale wniosek taki zgodnie z u.n.n.c. powinien zawierać:

- oznaczenie wnioskodawcy i jego statusu prawnego,
- oznaczenie nabywanej nieruchomości,

For the purposes of this booklet, the rules presented below concern the acquisition of real estate by foreigners referred to in point 1, however the rules are similar for all the above- mentioned groups of foreigners.

The acquisition of real estate within the meaning of this Act shall be the acquisition of the right of ownership to real estate or the right of perpetual usufruct on the basis of any legal event.

The most common legal events are: purchasing, sale, exchange, donation, inheritance, legacy, acquisitive prescription

The general rule is that acquisition of the real estate by a foreigner requires a permit. There are exceptions to this rule that will be mentioned in point 5 of his chapter.

Acquisition of real estate by a foreigner in breach of the Act is not legally valid.

In cases of acquiring real estate in breach of the Act, a court will rule the acquisition invalid, also upon request of a mayor or a president of a city, county executive, voivodship marshal or a voivod, or upon request of a minister of internal affairs competent with respect to the location of the real estate.

The acquisition of real estate may additionally occur (besides the requirements of the Act) with the observance of the provisions of the Act of April 11, 2003 on the formation of the agricultural system (Journal of Laws of 2003, No 64, it. 592), especially on the basis of the right of pre-emption of the real estate.

A significant rule in Polish law is the requirement to sign a contract of real estate ownership transfer (e.g. a sale contract, a contract of donation, a contract of exchange) in the form of a notarial act. The parties to a contract shall contact a notary in order to do that. Otherwise, the contract is not valid and there is no ownership transfer.

---

3 THE FORMAL PROCEDURE OF ACQUIRING A PERMIT

A permit shall be issued by the competent Minister of Interior, through an administrative decision on application of a foreigner. There is no pattern of the application form, however such application must include:

- description of the applicant and his/her legal status,
- description of the acquired real estate,

- oznaczenie zbywcy,
- określenie formy prawnej nabycia nieruchomości,
- informację o celu i możliwości nabycia nieruchomości.

Ponadto do wniosku tego cudzoziemiec obowiązany jest dołączyć dokumenty potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku oraz okoliczności potwierdzające więzi cudzoziemca z RP, a także wszelkie inne dokumenty umożliwiające ustalenie prawidłowości nabycia nieruchomości. Od wniosku takiego należy również uiścić opłatę, która zgodnie z ustawą o opłacie skarbowej wynosi 1570 zł.

Rozporządzenie, o którym mowa w części 1 pkt 4a, wskazuje szczegółowo na dokumenty, jakie trzeba załączyć do wniosku. Są to przede wszystkim:

- odnośnie statusu prawnego cudzoziemca:
  - odpis lub kopia dokumentu potwierdzającego tożsamość ze wskazaniem obywatelstwa, miejsca urodzenia oraz adresu zamieszkania, a jeżeli cudzoziemiec prowadzi działalność gospodarczą - także wyciąg z odpowiedniego rejestru czy ewidencji,
- odnośnie nabywanej nieruchomości:
  - odpis księgi wieczystej lub zaświadczenie ze zbioru dokumentów,
  - wypis z rejestru gruntów wraz z wrysem z mapy ewidencyjnej,
  - wykaz zmian gruntowych lub decyzja zatwierdzająca podział bądź scalenie nieruchomości (tylko gdy nabywana nieruchomość powstała w wyniku scalenia lub podziału),
  - wypis z aktualnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku – dokument wystawiony przez właściwy organ poświadczający brak planu lub decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego albo decyzję o warunkach zabudowy,
  - oświadczenie zbywcy wyrażające wolę zbycia nieruchomości na rzecz cudzoziemca.

Cudzoziemiec zamierzający nabyć nieruchomość może ubiegać się również o przyrzeczenie wydania zezwolenia („promesa”), przy czym do takiego wniosku stosuje się odpowiednio wyżej podane wymogi formalne odnośnie wniosku. Promesa taka jest ważna 1 rok od dnia wydania i w okresie jej ważności nie można odmówić wydania zezwolenia, chyba że uległ zmianie stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Postępowanie w sprawie wydania zezwolenia umarza się:

- 1/ gdy wystąpi o to cudzoziemiec, na którego wniosek je wszczęto;
- 2/ gdy właściciel lub wieczysty użytkownik nieruchomości oświadczy, że nie zamierza jej zbyć na rzecz cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie.

- description of the seller,
- description of the legal form of acquisition of real estate,
- information on the purpose and possibility of acquisition of the real estate.

Moreover, a foreigner shall attach the documents confirming the circumstances included in the application and the circumstances confirming a foreigner's relations with the Republic of Poland and other documents enabling the Ministry to determine the correctness of the real estate acquisition. An applicant shall also pay PLN 1570, according to the Act on stamp duty.

According to the Regulation of April 26, 2004 on detailed information and the type of documents to be submitted by a foreigner applying for a permit to acquire real estate (Journal of Laws, No 94, it. 925 as amended), an applicant shall attach the following documents:

- ▶ concerning the legal status of a foreigner:
  - a copy of a document confirming the identity of the foreigner including his/her citizenship, place of birth and address, and a current excerpt from the proper register if a foreigner conducts economic activity,
- ▶ concerning the acquisition of the real estate:
  - a current excerpt from the land and mortgage register,
  - an excerpt from the land and building register with the outline of the register map,
  - the list of ground changes or a decision confirming the division or integration of the property (only if the acquired real estate has been created as a result of division or integration),
  - an excerpt from a current spatial development plan, if any; or a document issued by a competent organ confirming the lack of a spatial development plan or a decision on the location of the investment or the decision on the conditions of the development,
  - a statement expressing the will to sell the real estate.

A foreigner intending to acquire real estate may apply for a promise of a permit. The above-mentioned requirements apply to an application for a promise of a permit. A promise is valid for one year of the date of issue and during the validity period the issue of a permit may not be refused unless the actual circumstances important to the decision on the matter has changed.

Proceedings concerning the issuance of a permit shall be terminated if:

- 1/ an applicant applies for the discontinuance of the proceedings
- 2/ the owner or perpetual usufruct of the property declares that they do not intend to sell it to the foreigner applying for a permit.

Minister może w zezwoleniu określić dla cudzoziemca zamierzającego nabyć nieruchomość specjalne warunki, od których spełnienia będzie uzależniona możliwość jej nabycia.

Wydane zezwolenie w szczególności powinno określać:

- a/ osobę nabywcy i zbywcy ,
- b/ przedmiot nabycia,
- c/ specjalne warunki, o których mowa powyżej.

Zezwolenie jest ważne 2 lata od dnia wydania.

---

4 PRZESŁANKI WYDANIA ZEZWOLENIA NA NABYCIE NIERUCHOMOŚCI

Minister wydaje zezwolenie, jeśli zostanie spełniony szereg następujących przesłanek:

- 1/ Minister Obrony Narodowej nie wniesie sprzeciwu, a w przypadku nabycia nieruchomości rolnych sprzeciwu nie wniesie także minister właściwy ds. rozwoju wsi;
- 2/ nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także nie sprzeciwiają się temu względy polityki społecznej i zdrowia społeczeństwa;
- 3/ cudzoziemiec wykaże , że zachodzą okoliczności potwierdzające jego więzi z RP.

Przepisy u.n.n.c. w art. 1a ust. 2 zawierają przykładowe okoliczności potwierdzające te więzi, takie jak:

- posiadanie polskiej narodowości lub polskiego pochodzenia,
- zawarcie związku małżeńskiego z obywatelem RP,
- posiadanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (z wyłączeniem zezwolenia udzielonego na podstawie art. 53a ust.2 u.o.c.), zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich,
- członkostwo w organie zarządzającym przedsiębiorców wymienionych w części 2 pkt d niniejszego rozdziału,
- wykonywanie na terytorium RP działalności gospodarczej lub rolniczej, zgodnie z przepisami prawa polskiego.

Minister przed wydaniem decyzji w sprawie zezwolenia może także:

- a/ żądać przedstawienia dowodów i informacji niezbędnych do rozpatrzenia wniosku oraz do dokonania sprawdzenia, o którym mowa w poniższym punkcie,
- b/ dokonać, także przy pomocy właściwych organów administracji rządowej, sprawdzenia czy nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje

The Minister of Interior may define in the permit special conditions for the foreigner intending to acquire real estate, on the fulfillment of which the possibility to acquire real estate shall be conditioned.

The issued permit shall include:

- a/ the seller and buyer
- b/ the acquired subject
- c/ the above- mentioned special conditions

A permit is valid for 2 years from the date of issue.

---

4 CONDITIONS OF THE ISSUANCE OF A REAL ESTATE ACQUISITION PERMIT

The Minister of Interior issues a permit if the following conditions are fulfilled:

- 1/ The Minister of National Defense raises no objection; in case of acquisition of agricultural property, the Minister of Agriculture and Rural Development raises no objection either,
- 2/ the acquisition of real estate by a foreigner does not pose a threat to the defense, national security or public policy, and is not in opposition with social policy and public health,
- 3/ a foreigner proves the circumstances confirming his/her relations with the Republic of Poland.

According to Article 1a, paragraph 2, the circumstances confirming his/her relations with the Republic of Poland may include:

- possession of Polish nationality or Polish origin,
- marriage with a citizen of the Republic of Poland,
- possession of the residence permit for a fixed period (except a permit issued on the basis of Article 53a, paragraph 2 of the Act on aliens), permit to settle or a long-term resident's EC residence permit,
- a membership of a managing body of entrepreneurs referred to in part II, point d of this chapter,
- conducting economic or agricultural activity on the territory of the Republic of Poland in compliance with the provisions of Polish legislation.

The Minister of Interior prior to the issue of a decision on a permit may:

- a/ demand the presentation of evidence and information necessary to consider the application and to draw up a report referred to in the point below,
- b/ verify, also with the assistance of competent bodies of government administration, whether the acquisition of real estate by a foreigner does not pose

zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także czy będzie ono zgodne z interesem państwa.

Zgodnie z art. 1a ust. 5 u.n.n.c. powierzchnia nieruchomości nabytych przez cudzoziemca w celu zaspokojenia potrzeb życiowych nie może przekroczyć 0,5 ha, zaś w przypadku nabywania nieruchomości w związku z wykonywaną działalnością gospodarczą lub rolniczą powinna być uzasadniona rzeczywistymi potrzebami wynikającymi z charakteru wykonywanej działalności.

---

5 WYJĄTKI OD ZASADY KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA NABYCIE NIERUCHOMOŚCI

Zgodnie z art. 8 u.n.n.c. nie wymaga uzyskania zezwolenia:

- nabycie samodzielnego lokalu mieszkalnego w rozumieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali;
- nabycie samodzielnego lokalu użytkowego o przeznaczeniu garażowym lub udziału w takim lokalu, jeżeli jest to związane z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych nabywcy lub właściciela nieruchomości lub samodzielnego lokalu mieszkalnego;
- nabycie nieruchomości przez cudzoziemca zamieszkującego w RP co najmniej 5 lat od udzielenia mu zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich;
- nabycie przez cudzoziemca, będącego małżonkiem obywatela polskiego i zamieszkującego w RP co najmniej 2 lata od udzielenia mu zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, nieruchomości, które w wyniku nabycia stanowią będącą wspólnością ustawową małżonków;
- nabycie przez cudzoziemca nieruchomości, jeżeli w dniu nabycia jest uprawniony do dziedziczenia ustawowego po zbywcy nieruchomości, a zbywca nieruchomości jest jej właścicielem lub wieczystym użytkownikiem co najmniej 5 lat.

UWAGA! Zwolnień, o których mowa powyżej nie stosuje się do nieruchomości położonych w strefie nadgranicznej oraz gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej 1 ha.

---

6 NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI W DRODZE DZIEDZICZENIA

Jednym ze zdarzeń prawnych, na podstawie którego można nabyć nieruchomość jest dziedziczenie. W polskim systemie prawnym możliwe jest dziedziczenie ustawowe i testamentowe. W zależności od rodzaju dziedziczenia różnicuje się tryb nabycia przez cudzoziemca nieruchomości wchodzącej w skład spadku

a threat to the defense, national security or public policy, and whether it is in accordance with the interest of the State.

According to the Article 1a, paragraph 5 of the act the area of the real estate acquired by a foreigner in order to satisfy living needs may not exceed 0.5 ha, and in case of the acquisition of the real estate in connection with conducting economic or agricultural activity, it shall be justified by actual needs arising from the type of economic activity conducted by the foreigner.

---

5 EXCEPTIONS FROM THE RULE REQUIRING A REAL ESTATE ACQUISITION PERMIT

According to Article 8 of the act, the following cases do not require a permit:

- acquisition of a separate living accommodation in the meaning of the Act of June 24, 1994 on the Ownership of Premises,
- acquisition of separate business premises destined for garages or share in such premises, if it relates to satisfying the living needs of the buyer or the owner of the real estate or separate living accommodation,
- acquisition of real estate by a foreigner residing on the territory of the Republic of Poland for at least 5 years from date of issuance of a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit,
- acquisition by a foreigner, being the spouse of a Polish citizen and residing in the Republic of Poland for least 2 years from the date of issuance of a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit of real estate that as a result of acquisition shall constitute statutory joint property of the spouses,
- acquisition of real estate by a foreigner, if on the day of acquisition they are entitled to statutory succession from the real estate seller, and the real estate seller has been the owner or perpetual usufruct for at least 5 years.

IMPORTANT!!! The above- mentioned exemptions are not applied if the real estate is located in the protected area and if it has an area that exceeds 1ha.

---

6 ACQUISITION OF REAL ESTATE AS A RESULT OF INHERITANCE

Inheritance is one of the legal events on the basis of which the acquisition of real estate is possible. In the Polish legal system there is statutory inheritance and testamentary inheritance. Depending on the type of inheritance, the procedure governing real estate acquisition by a foreigner varies. Statutory inhe-

po zmarłym. Dziedziczenie ustawowe polega na tym, iż ustawa – kodeks cywilny wymienia kategorie osób, które dziedziczą po zmarłym i kolejność w jakiej dziedziczą w sytuacji, gdy zmarły nie zostawił testamentu bądź żadna z osób powołanych w testamencie nie chce lub nie może być spadkobiercą bądź gdy testament zostanie unieważniony.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 u.n.n.c. jej przepisów nie stosuje się do nabycia nieruchomości w drodze dziedziczenia przez osoby uprawnione do dziedziczenia ustawowego. Natomiast gdyby prawo ojczyste spadkodawcy nie przewidywało dziedziczenia ustawowego, w tym zakresie stosuje się prawo polskie.

Natomiast jeżeli cudzoziemiec, który nabył wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, nie uzyska zezwolenia Ministra na podstawie wniosku złożonego w ciągu 2 lat od dnia otwarcia spadku, prawo własności nieruchomości lub prawo użytkowania wieczystego nabywają osoby, które byłyby powołane do spadku z ustawy. Spadek z kolei otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy.

Powyższe oznacza, iż cudzoziemiec nabywający wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, jeśli jest jednocześnie osobą uprawnioną do dziedziczenia ustawowego po zmarłym, nie musi uzyskać zezwolenia Ministra na nabycie tej nieruchomości.

heritance is governed by the Civil Code which lists the categories of people who inherit and a order of the succession in cases when a deceased did not leave any testament or no person mentioned in the testament wants to be or can be inheritor or in cases where the last will is invalidated.

According to Article 7, paragraph 2 of the Act, regulations of the Act shall not apply to acquisition of real estate through inheritance by persons entitled to statutory succession. If national legislation of the deceased does not predict statutory succession, Polish legislation shall apply.

If a foreigner who has acquired real estate constituting part of an inheritance on the basis of a will, and he/she does not obtain a permit of a competent Minister of Interior on the basis of a application submitted within two years from the day of the opening of the succession, the property right or the right of perpetual usufruct of the real estate shall be acquired by persons that are entitled to the succession by the act. The opening of the inheritance begins from the moment of the death of the decedent.

As a result, a foreigner acquiring real estate constituting part of an inheritance on the basis of a will, if he/she is a person entitled to statutory succession, does not have to obtain a real estate acquisition permit from the Minister of Interior.

Edukacja cudzoziemców w Polsce. Dostęp do szkolnictwa, stypendia

---

1 AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE EDUKACJI CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

- 1/ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1991 r., nr 95, poz. 425 ze zm.),
- 2/ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365 ze zm.)
- 3/ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek (Dz. U. z 2001 r., nr 131, poz. 1458)
- 4/ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych (Dz. U. z 2006 r., nr 190, poz. 1406).

---

2 OBOWIĄZEK SZKOLNY

Zgodnie z art. 15 ustawy o systemie oświaty - obowiązek szkolny oznacza obowiązek uczęszczania do placówki edukacyjnej i pobierania nauki.

Obowiązkiem tym objęte są wszystkie osoby, które nie ukończyły 18 lat, a jednocześnie dotyczy on nauki w szkole podstawowej oraz na poziomie gimnazjum. Oznacza to, że osoba, która ma ukończone 18 lat, nie podlega już obowiązkowi szkolnemu, nawet jeśli nie ukończyła jeszcze gimnazjum. Podobnie, osoba, która ukończyła naukę w gimnazjum, nie jest już objęta obowiązkiem szkolnym, nawet jeśli nie ma jeszcze 18 lat. Obowiązkiem szkolnym są objęci obywatele polscy oraz cudzoziemcy przebywający w Polsce.

---

3 PLACÓWKI, W KTÓRYCH MOGĄ UCZYĆ SIĘ CUDZOZIEMCY

Cudzoziemcy przebywający na terytorium Polski mogą kształcić się w placówkach publicznych, czyli placówkach przedszkolnych, szkołach podstawowych i szkołach gimnazjalnych, szkołach ponadgimnazjalnych, szkołach artystycznych, szkołach wyższych.

Education of foreigners in Poland. Scholarships and access to education

---

1 LEGAL BASIS

- 1/ Act of September 7, 1991 on the education system (Journal of Laws of 1991, No 95, it.425 as amended),
- 2/ Act of July 27, 2005 – The law on higher education. (Journal of Laws of 2005, No 164, it. 1365 as amended),
- 3/ Regulation of the Minister of National Education and Sport of 4 October 2001 on the admission of persons with no Polish citizenship in public pre-schools, schools, teacher training institution and units (Journal of Laws of 2001, No 131, it.1458),
- 4/ Regulation of the Minister of Science and Higher Education of 12 October 2006 on Admission and Taking up Studies and Internships and Participating in Research and Development Works by Foreigners (Journal of Laws of 2006, No 190, it. 1406).

---

2 OBLIGATION TO ATTEND SCHOOL

According to Article 15 of the Education System Act (Journal of Laws of 1991, No 95, it.425 as amended) a school attendance obligation means an obligation to attend an educational unit and acquire knowledge.

The school attendance obligation applies to everyone under 18 years of age and concerns elementary and gymnasium levels of education. As a result, the school attendance obligation does not concern people over 18 years old, even if they did not graduate from gymnasium or people who graduated from gymnasia but are under 18. School attendance obligation concerns Polish citizens and foreigners residing on the territory of the Republic of Poland.

---

3 EDUCATIONAL INSTITUTIONS WHICH A FOREIGNER MAY ATTEND

A foreigner residing on the territory of the Republic of Poland may attend the following educational units: kindergartens, elementary schools and gymnasiums, secondary schools, art schools, higher education units.

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą publicznych placówek. **Nauka w placówkach prywatnych jest dostępna dla cudzoziemców, w zależności od zasad przyjętych przez daną szkołę**, najczęściej na zasadach takich jak przewidziane dla obywateli polskich. O szczegółowe informacje należy zwrócić się do wybranej szkoły, w której cudzoziemiec planuje podjąć naukę. Niektóre szkoły prywatne przewidują ulgi w opłatach dla cudzoziemców, mających szczególną sytuację.

---

4 PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób nie będących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek z polskich publicznych placówek przedszkolnych dzieci będące cudzoziemcami korzystają z w/w instytucji na dokładnie takich samych zasadach, jak dzieci będące obywatelami polskimi. Mają takie same prawa i obowiązki i jednocześnie podlegają takim samym wymogom (np. co do dostępności miejsc w danym przedszkolu).

Korzystanie z prywatnych placówek przedszkolnych (których nie prowadzi państwo) zależy od spełnienia warunków obowiązujących w danym przedszkolu, które nie ma obowiązku przyjmować wszystkich chętnych.

---

5 SZKOŁA PODSTAWOWA I GIMNAZJALNA

Ze względu na to, że nauka w szkole podstawowej i gimnazjalnej objęta jest obowiązkiem szkolnym, który dotyczy także cudzoziemców, cudzoziemcy mogą korzystać z nauki w tych szkołach na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Cudzoziemcy mają prawo do korzystania z nauki i opieki w publicznych przedszkolach. Prawo to dotyczy wszystkich cudzoziemców niezależnie od ich statusu prawnego czy podstawy pobytu na terytorium Polski. Dziecko każdego cudzoziemca może uczęszczać do przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum.

Dotyczy to także dzieci cudzoziemców, którzy przebywają w Polsce nielegalnie (art. 94 a ustawy o systemie oświaty). Oznacza to, że cudzoziemiec, który nie ukończył 18 lat i nie odbył do końca nauki w gimnazjum, może uczęszczać do polskiej szkoły podstawowej i do gimnazjum. Ma takie same prawa jak obywatele polscy. Jeśli jednak szkoła przewiduje określone obowiązki dla obywateli polskich, dotyczą one także cudzoziemców na takich samych zasadach.

Różnicowanie sytuacji obywateli polskich i cudzoziemców w zakresie edukacji w polskiej szkole podstawowej i gimnazjalnej jest niedopuszczalne i niezgodne z prawem.

Regulations in this booklet concern public institutions, **education in private institutions is available for foreigners in regard to the rules of a particular institution**, usually the same as for Polish citizens. Detailed information is available in the school that a foreigner plans to attend. Some private institutions have reduced payments for foreigners with a difficult situation.

---

4 KINDERGARTENS

On the basis of the Regulation of the Minister of National Education and Sport of 4 October 2001 on the admission of persons with no Polish citizenship in public pre-schools, schools, teacher training institution and units, a foreigner's child attends kindergarten on the same terms as a Polish citizen's child. They have the same rights and duties and are subject to the same requirements (e.g. a requirement concerning the available places in a particular kindergarten).

Attending private kindergartens (not run by the country) depends on the fulfillment of the requirements of a particular kindergarten which are not obligated to admit all candidates.

---

5 ELEMENTARY SCHOOL AND GYMNASIUMS

A foreigner attends elementary school and gymnasium on the same terms as Polish citizens, because of the school obligation which concerns elementary schools and gymnasiums and is applied also to foreigners. A foreigner may acquire knowledge and use health care in public kindergartens. This regulation applies to all foreigners regardless of their legal status or the reason of their residence on the territory of the Republic of Poland. A foreigner's child may attend a kindergarten, elementary school or gymnasium.

It also concerns the foreigners who reside illegally in Poland - article 94a of the education System Act. It means that a foreigner under 18 years who has not graduated from a gymnasium may attend Polish elementary school or gymnasiums. They have the same rights as Polish citizens. If a school predicts particular duties for Polish citizens, they also apply to foreigners on the same terms.

The situation of Polish citizens and foreigners in the area of education shall not differ as it is unacceptable and against the law.

---

6 SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Inaczej jest w sytuacji, w której cudzoziemcy chcą podjąć naukę w szkole ponadgimnazjalnej, bowiem w tej szkole nauka nie jest już objęta obowiązkiem szkolnym, nie wszyscy cudzoziemcy mają prawo do korzystania z nauki na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Z nauki w szkole ponadgimnazjalnej, na takich samych zasadach jak obywatele polscy, mogą natomiast korzystać:

- pracownicy migrujący, którzy są obywatelami któregoś z państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, pod warunkiem, że są lub byli zatrudnieni w Polsce,
- członkowie rodzin pracowników migrujących wymienionych w poprzednim punkcie, pod warunkiem, że zamieszkują w Polsce,
- osoby pochodzenia polskiego,
- osoby, które posiadają zezwolenie na osiedlenie się w Polsce,
- osoby, które mają prawo do nauki w polskich szkołach ponadgimnazjalnych zagwarantowane w umowie międzynarodowej, której stroną jest Polska,
- osoby, które uzyskały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany w Polsce,
- osoby, które posiadają zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, wydane w Polsce,
- osoby, które mają zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony w Polsce, wydane w związku z tym, że:
  - są członkami rodziny cudzoziemca, który ma w Polsce status uchodźcy, zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE albo mieszka w Polsce od co najmniej 2 lat na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (przy czym aktualne zezwolenie musi być wydane na okres co najmniej roku) i przebywają w Polsce lub chcą przyjechać do Polski, żeby się z tą osobą połączyć,
  - posiadają zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, którego udzieliło inne niż Polska państwo członkowskie UE, a ich zamieszkanie w Polsce wynika z wykonywania pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, studiów lub szkoleń zawodowych, ew. z innych względów lub są członkiem rodziny takiej osoby i zamieszkiwały z nią w innym kraju UE,
- dzieci osób, które ubiegają się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce.

---

7 WARUNKI, JAKIE MUSI SPEŁNIĆ CUDZOZIEMIEC, ABY MÓGŁ PODJĄĆ NAUKĘ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ.

Podjęcie przez cudzoziemca nauki w szkole ponadgimnazjalnej w Polsce warunkowane jest spełnieniem następujących warunków określonych w w/w rozporządzeniu oraz ustawie o systemie oświaty:

---

6 SECONDARY SCHOOLS

Nevertheless, the situation is different when a foreigner wants to attend a secondary school, because the school obligation concerns only kindergartens and elementary schools. As a result, not all foreigners have the right to attend secondary school on the same terms as Polish citizens. A foreigner may attend a secondary school on the same terms as Polish citizens if he/she:

- is a migrating worker and is a citizen of one of the Member States of the European Union or a citizen of a member state of the European Free Trade Association (EFTA) that is at the same time a member of the European Economic Area, on condition that he/she is or was employed in Poland,
- is a member of the family of a migrating worker mentioned in the previous point, on condition that he/she resides in Poland,
- has Polish origin,
- has a permit to settle on the territory of the Republic of Poland,
- has a right to attend a secondary school guaranteed by an international agreement,
- has refugee status, subsidiary protection or a tolerated stay on the territory of the Republic of Poland,
- has a long-term resident's EC residence permit issued in Poland,
- has a residence permit for a fixed period, issued because he/she:
  - is a member of a foreigner's family who has a refugee status, a permit to settle or a long-term resident's EC residence permit issued in Poland or has lived in Poland for at least 2 years on the basis of a residence permit for a fixed period (a valid permit has to be issued for at least a year) and resides in Poland or intends to come to Poland to unite with this person,
  - has a long-term resident's EC residence permit issued by another member state of the EU and their residence results from working, conducting economic activity, attending university or occupational trainings, eventually from other reasons or is a member of the family of such person and has lived with such person in another EU Member State,
- is a child of a person applying for refugee status on the territory of the Republic of Poland.

---

7 REQUIREMENTS THAT HAVE TO BE MET BY A FOREIGNER TO ATTEND A SECONDARY SCHOOL

The following requirements that have to be met by a foreigner to attend a secondary school are defined in the above-mentioned Regulation and the Education System Act:

- wystarczająca znajomość języka polskiego
- świadectwo ukończenia szkoły podstawowej lub szkoły odpowiadającej polskiej szkole podstawowej, jeśli uczył się za granicą
- jeśli nauka ma odbywać się w wyższych klasach, konieczne jest przedstawienie dokumentów umożliwiających zakwalifikowanie do odpowiedniej klasy (świadectw, zaświadczeń itp.)
- zaświadczenie lekarskie, że cudzoziemiec nie ma przeciwwskazań zdrowotnych do uczęszczania do danej szkoły.

Jeśli cudzoziemiec nie jest w stanie przedstawić wymaganych dokumentów, istnieje możliwość przeprowadzenia odrębnego sprawdzianu lub egzaminu. Jeśli do danej szkoły organizowany jest ogólny egzamin wstępny dla wszystkich kandydatów, cudzoziemiec podlega takiemu samemu egzaminowi, jak inne osoby chcące podjąć naukę w tej szkole.

8 ODPLATNOŚĆ ZA EDUKACJĘ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ

Pozostali cudzoziemcy, tj. nie wymienieni powyżej, mogą podjąć naukę na zasadzie odpłatności, chyba że dany cudzoziemiec uzyskał stypendium. Opłata wynosi (zgodnie z rozporządzeniem - §3 ust. 1):

- w szkołach ponadgimnazjalnych – równowartość 1 200 EUR
- w szkołach policealnych i pomaturalnych oraz w zakładach kształcenia nauczycieli – równowartość 1 500 EUR;

W pierwszym roku nauki opłaty powiększa się o równowartość 200 EUR.

Opłatę wnosi się w złotych polskich, wg kursu Narodowego Banku Polskiego z dnia wpłaty z góry, przed rozpoczęciem roku szkolnego, jeśli okres nauki trwa krócej niż cały rok szkolny, opłatę wnosi się w odpowiedniej części.

Jeśli sytuacja materialna cudzoziemca nie pozwala mu na wniesienie opłaty za naukę, organ prowadzący szkołę (gmina, powiat) może – na wniosek cudzoziemca, jego rodziców lub opiekunów – obniżyć opłatę lub zwolnić z niej całkowicie - §4 ust. 2 rozporządzenia.

Naukę w szkole ponadgimnazjalnej może podjąć cudzoziemiec, który udokumentuje ukończenie nauki na poziomie gimnazjalnym w Polsce lub za granicą – analogicznie jak w przypadku podejmowania nauki w gimnazjum.

Stypendium można uzyskać od ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub od samej szkoły, jej dyrektora lub jednostki, która ją prowadzi (gmina, powiat) – art. 94a ustawy o systemie oświaty:

- 1/ dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, dotychczasowych szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych oraz placówek - do wysokości stanowiącej dwukrotność stypendium Prezesa Rady Ministrów,

- sufficient knowledge of the Polish language ,
- a certificate of elementary school graduation or of a school equivalent to Polish elementary school which a foreigner attended
- if the education is to start on a higher level, a foreigner shall submit documents enabling to qualify a foreigner to an appropriate level,
- doctor's certificate that there are no medical contraindications of attendance to a particular school.

If a foreigner may not submit the required documents, there is a possibility of a separate exam. If a school organizes the general entry exam for all candidates, the foreigner shall take this exam as other candidates.

---

8 PAYMENT FOR ATTENDING SECONDARY SCHOOL

Foreigners in addition to those mentioned above, may attend a school on the basis of payment, unless a foreigner has obtained a scholarship. The payment amounts to (according to the Regulation – paragraph 3, it. 1):

- in secondary schools – the equivalent to 1 200 EUR
- in post-secondary schools or in a teacher education institution – the equivalent to 1 500 EUR.

During the first year of education the payment increases by 200 EUR.

The payment shall be made in PLN according to the exchange rate of the National Bank of Poland on the day of payment, prior the beginning of a school year; if a period of education lasts shorter than a school year, a prorated part of the payment shall be made.

If the economic situation of a foreigner prevents him/her from paying for education, the institution responsible for school (commune or district)- on application of a foreigner, his/her parents or guardians – lowers the payment or entirely exempts a foreigner from payment - paragraph 4, it.2 of the regulation.

A foreigner may start education in the secondary school if he/she supplies documentary evidence of the graduation from gymnasium in Poland or abroad – similarly to the beginning of education in gymnasium.

Scholarship may be obtained from the competent Minister of Education or from the particular school, its principle or the institution responsible for the school (commune, district) – article 94a of the Education System Act:

- 1/ for the students of elementary schools, gymnasiums, secondary schools, hitherto secondary schools, art school and other institutions – double the amount of the scholarship of the Prime Minister,

2/ dla uczniów szkół policealnych i szkół pomaturalnych, artystycznych szkół policealnych i szkół pomaturalnych bibliotekarskich i animatorów kultury oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli - do wysokości stanowiącej trzykrotność stypendium Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w pkt 1.

Stypendium może być obniżone, jeśli cudzoziemiec :

- ma złe wyniki w nauce lub
- złą ocenę z zachowania.

Stypendium może być także wstrzymane, gdy:

- cudzoziemiec uzyskał je na podstawie nieprawdziwych informacji;
- nie otrzymał promocji do kolejnej klasy;
- dłużej niż miesiąc przebywa poza Polską.

Stypendium nie jest wypłacane także w okresie wakacji letnich, z wyjątkiem studentów spoza Europy, którzy mogą otrzymywać stypendium również podczas wakacji (§ 9 rozporządzenia).

---

9 STUDIA WYŻSZE W POLSCE

Cudzoziemcy mogą podejmować w Polsce studia pierwszego stopnia (3 letnie studia licencjackie), studia drugiego stopnia (2 letnie studia magisterskie uzupełniające), studia jednolite (5 letnie studia magisterskie), studia podyplomowe oraz studia doktoranckie. Mogą także brać udział w stażach habilitacyjnych, stażach naukowych i szkoleniach specjalizacyjnych, a także medycznych stażach zawodowych. Studenci cudzoziemcy mogą również odbywać w Polsce studenckie praktyki zawodowe.

---

10 WARUNKI PODJĘCIA NAUKI W SZKOLE WYŻSZEJ W POLSCE

Koniecznym wymogiem do podjęcia przez cudzoziemca studiów w Polsce zgodnie z art. 43 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym jest:

- posiadanie wizy, karty pobytu albo innego dokumentu uprawniającego do pobytu w Polsce,
- poświadczenie odpowiedniego stanu zdrowia i braku przeciwwskazań do studiowania na danym kierunku (poszczególne kierunki studiów np. techniczne, medyczne mogą wymagać dodatkowych zaświadczeń co do stanu zdrowia),
- posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego – polisy ubezpieczeniowej na wypadek choroby lub wypadku albo Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego, ewentualnie przystąpienie do NFZ.

Osoby podejmujące studia pierwszego lub drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe i doktoranckie zobowiązane są do ukończenia rocznego kursu języka polskiego przygotowującego do podjęcia studiów

2/ for students of post-secondary schools , art post-secondary and students of teacher education institutions – triple the amount of the scholarship of the Prime Minister.

A scholarship may be lowered if a foreigner:

- has bad school results
- or misbehaves at school.

A scholarship may be suspended if a foreigner:

- obtained a scholarship on the basis of false information,
- was not promoted to the next grade,
- stays outside the territory of the Republic of Poland for more than a month.

A scholarship is not paid during the summer holidays, with the exception of students from outside of Europe who may obtain a scholarship also during summer holidays under Article 9 of the regulation.

---

9 HIGHER EDUCATION

A foreigner may undertake undergraduate studies (Bachelor, 3 years), undergraduate studies (Master, 2 years), undergraduate studies (Master, 5 years), doctoral studies and post-graduate studies. He/she may take part in post-doctoral trainings, scientific trainings and medical trainings. Foreign students may also serve student apprenticeships on the territory of the Republic of Poland.

---

10 CONDITIONS FOR STUDYING ON THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF POLAND

According to Article 43 of the Law on higher education, the necessary conditions to study are:

- possession of a visa, a residence card or other document entitling the student to residence on the territory of the Republic of Poland,
- confirmation of proper health condition and lack of contraindications to study at a particular faculty (some faculties e.g. medical or technical faculties may require additional confirmations of health condition),
- possession of health insurance in case of illness or an accident or the possession of the European Health Insurance Card, or joining the National Health Fund in Poland (NFZ)

Individuals that want to study in Poland are obligated to finish a year course of Polish language that prepares a foreigner to undertake studies in Poland (such

(kursy takie organizowane są w wyznaczonych jednostkach a osoby odbywające kurs mają takie same uprawnienia jak studiujący). Zobowiązanie to nie dotyczy jednak:

- osób, które posiadają oficjalny certyfikat znajomości języka polskiego,
- osób, które uzyskają potwierdzenie uczelni, że znają język polski w stopniu wystarczającym do podjęcia studiów.

W przypadku, gdy studia mają być prowadzone w języku obcym (innym niż polski, np. francuskim), konieczne jest przedstawienie dokumentu potwierdzającego znajomość tego języka – oficjalnego certyfikatu językowego, ewentualnie świadectwa ukończenia szkoły ponadpodstawowej, w której zajęcia prowadzone były w danym języku obcym.

W zależności od wybranego typu studiów, cudzoziemiec musi przedłożyć świadectwo ukończenia szkoły wyższej lub odbycia studiów, które uprawnia do podjęcia określonego typu studiów. Zasadą jest, że do podjęcia kolejnego etapu studiów (np. studiów drugiego stopnia – magisterskich uzupełniających) konieczne jest albo ukończenie poprzedniego etapu studiów w Polsce (np. studiów pierwszego stopnia – licencjackich) albo przedstawienie dokumentu potwierdzającego, że ukończyło się za granicą etap studiów, który uprawnia do podjęcia nauki na szczeblu odpowiadającym studiom, które planuje się podjąć w Polsce.

Świadectwem takim jest: dla podjęcia studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – polskie świadectwo dojrzałości lub będący jego odpowiednikiem dokument uzyskany za granicą, który w danym kraju uprawnia do podjęcia studiów na uczelni wyższej, dla podjęcia studiów drugiego stopnia – dyplom ukończenia w Polsce studiów pierwszego stopnia lub będący jego odpowiednikiem dokument uzyskany za granicą, uprawniający w danym kraju do podjęcia studiów drugiego stopnia, dla podjęcia studiów podyplomowych – dyplom ukończenia w Polsce studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo będący jego odpowiednikiem dokument ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich za granicą, dla podjęcia studiów doktoranckich – dyplom ukończenia w Polsce studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo uzyskany za granicą dyplom ukończenia studiów będący odpowiednikiem polskiego dyplomu ukończenia studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, dla odbycia stażu habilitacyjnego – uzyskanie w Polsce stopnia doktora lub uzyskanie stopnia doktora za granicą uznanego za równorzędny uzyskaniu tego stopnia w Polsce.

Wszystkie wymienione wyżej świadectwa uzyskane za granicą muszą być zalegalizowane w Polsce lub **opatrzone apostille** – specjalnym potwierdzeniem ich prawdziwości i charakteru. Dokumenty takie mogą być też nostryfikowane w Polsce – oficjalnie uznane za równorzędne polskim dokumentom.

courses are organized in particular institutions, individuals attending this course have the same rights as students). This obligation does not concern:

- individuals who possess an official certificate of the knowledge of the Polish language
- individuals who acquire confirmation of the knowledge of the Polish language on a sufficient level to undertake studies from the university.

If the classes are run in a foreign language (different than Polish, e.g. in French or English) a foreigner is obligated to present a confirmation of the knowledge of that language – an official language certificate or the report of the secondary school in which the classes have been run in that foreign language.

In order to undertake the next level of studies a foreigner is obligated to finish the previous level of studies in Poland (e.g. undergraduate studies, 3 years, Bachelor) or to present a document confirming that they have finished the previous level abroad that entitles him/her to undertake the next level of studies in Poland.

Such document may be: in order to undertake undergraduate studies (3 years or 5 years) - Polish High School Graduation Certificate or its equivalent acquired abroad that entitles the student to undertake studies at the university; in order to undertake graduate studies – a diploma of the undergraduate studies or its equivalent acquired abroad that entitles the student to undertake graduate studies at the university; in order to undertake postgraduate studies- a diploma of the undergraduate studies (3 or 5 years), the graduate studies or its equivalent acquired abroad that entitles the student to undertake postgraduate studies at the university; in order to undertake doctoral studies – a diploma of graduate studies or undergraduate studies (5 years) or its equivalent acquired abroad that entitles the student to undertake doctoral studies at the university; in order to take part in postgraduate training – a doctoral degree (Ph. D.) acquired in Poland or abroad that is equivalent to the Polish doctoral degree.

All documents mentioned above that have been acquired abroad shall be legalized in Poland or provided with **apostille** – a special confirmation of their authenticity and character. The documents may also be respected in Poland – officially recognized as equal to Polish documents.

Zagraniczne dokumenty o wykształceniu uznawane są w Polsce na mocy umów międzynarodowych o uznawalności wykształcenia bądź na drodze **nostryfikacji**. Uznawanie kwalifikacji zawodowych uzyskanych w UE wynika z odrębnych przepisów wspólnotowych i orzecznictwa ETS.

Nostryfikacji podlegają dokumenty pochodzące z krajów, z którymi Polska nie posiada umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów o wykształceniu, oraz dokumenty z krajów, z którymi Polska zawarła w/w umowy, a które nie są objęte umową. Dotyczy to np. dyplomów z danego kraju wydanych w okresie, kiedy umowa przestała obowiązywać bądź też dokumentów, które nie są wymienione w danej umowie.

11 NIEZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO

Zgodnie z art. 94a ust. 4 ustawy o systemie oświaty warunkiem uczęszczania do polskiej szkoły jest znajomość języka polskiego. Zajęcia w szkole odbywają się tylko w języku polskim. Cudzoziemiec, aby uczyć się do szkoły musi znać język polski na poziomie, który pozwoli mu na uczestnictwo w zajęciach. Cudzoziemcy podlegający obowiązkowi szkolnemu (czyli do ukończenia 18 lat), którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym, aby móc uczyć się do szkoły, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego.

Dodatkowa nauka języka polskiego organizowana jest przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca. Lekcje odbywają się w szkole i są bezpłatne. Jeżeli do udziału w zajęciach zgłoszonych zostanie co najmniej 15 cudzoziemców gmina powinna zorganizować kurs przygotowawczy. Jeżeli cudzoziemców jest mniej niż 15 organizowane są dodatkowe lekcje języka polskiego.

Nauka języka polskiego odbywa się w trakcie roku szkolnego. Cudzoziemiec może brać udział w kursie języka polskiego, ale tylko raz. Kursy języka polskiego powinny pozwolić cudzoziemcowi na udział w zajęciach edukacyjnych w szkole. Zajęcia powinny trwać co najmniej 2 godziny lekcyjne tygodniowo, czyli nie mniej niż 90 minut.

Prawo do uczęszczania na bezpłatne, dodatkowe lekcje języka polskiego mają cudzoziemcy, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu, czyli nie ukończyli 18 lat. Sposób organizacji dodatkowej nauki języka polskiego określa rozporządzenie.

Foreign documents concerning education are respected in Poland on the basis of international agreements on the mutual recognition of documents concerning education or by **nostrification**. Other regulations govern the recognition of the occupational qualifications acquired on the territory of the European Union.

Documents from countries with which the Republic of Poland does not have an international agreement on the mutual recognition of documents concerning education are subject to nostrification. For those students from those countries that have the above- mentioned agreements, the following documents are not included: if the agreement does not include those documents (e.g. the diplomas issued within the period that the agreement was not in force or the documents that are not mentioned in the agreement) in which case they are also subject to the nostrification process.

---

11 LACK OF KNOWLEDGE OF THE POLISH LANGUAGE

According to Article 94a, paragraph 4 of the Education System Act, a condition for attendance at Polish school is knowledge of the Polish language. The classes at Polish schools are run only in the Polish language. A foreigner shall know the Polish language on the level sufficient to participate in classes. A foreigner covered by the school obligation (under 18 years old) who does not know the Polish language on a level sufficient to attend school or does not know Polish language at all has the right to additional and free Polish language classes.

Additional Polish language classes are organized by the commune competent with respect to a foreigner's place of residence. The classes are held at school and are free of charge. If at least 15 foreigners intend to participate in the classes, the commune shall organize the preparatory course. If less than 15 foreigners are interested, additional classes of Polish language shall be organized.

The Polish language classes are held during the school year. A foreigner may take part in the course only once. The Polish language classes shall let a foreigner participate in the classes at school and shall last at least 2 hours per week, that is at least 90 minutes.

A foreigner covered by the school attendance obligation (under 18 years old) has the right to attend additional and free Polish classes. The organization of the classes is governed by the regulation.

12 NAUKA JĘZYKA I KULTURY CUDZOZIEMCÓW W SZKOLE

W Polsce nie są prowadzone szkoły, do których mogą uczęszczać tylko cudzoziemcy. Każda szkoła publiczna musi być dostępna tak samo dla obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Zgodnie z prawem polskim osoby prywatne lub prawne mogą założyć szkołę, której celem będzie integracja cudzoziemców ze społeczeństwem polskim. Szkoła ta musi jednak uzyskać prawa szkoły publicznej. Prawo uczęszczania do takiej szkoły musi być jednakowe dla obywateli polskich i cudzoziemców.

Placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju pochodzenia cudzoziemców działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości może organizować dla cudzoziemców, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu, naukę języka i kultury kraju ich pochodzenia. Zajęcia mogą być organizowane w szkole, w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego szkołę. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne. Zajęcia mogą być organizowane, jeśli do udziału w nich zgłoszonych zostanie co najmniej 15 cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu.

12 LANGUAGE AND CULTURAL TRAINING

On the territory of the Republic of Poland, there are no schools only for foreigners. Each public school shall be available for Polish citizens and foreigners. According to Polish Law, private or legal persons may establish a school aimed at the integration of the foreigners and Polish citizens. However, the school has to acquire public school status. The right to attend the school has to be the same for Polish citizens and foreigners.

The diplomatic or consular institutions of a foreigner's country of origin may organize their national language and culture classes for foreigners covered by the school attendance obligation. The classes may be held at school after the agreement of the headmaster and of the institution responsible for the school. A school makes the classrooms and teaching materials available for free. The classes may be run if at least 15 foreigners covered by the school obligation are interested in the classes.

Opieka zdrowotna

Najważniejsze zagadnienie dotyczące opieki zdrowotnej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), dalej: u.ś.o.z.f.ś.p.

1 OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Świadczenia opieki zdrowotnej udzielane są w zakładach opieki zdrowotnej, do których zaliczamy: szpitale, pogotowie ratunkowe, przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, praktyki lekarskie.

Osoba ubezpieczona może bezpłatnie skorzystać z pomocy w zakładzie opieki zdrowotnej, jeżeli ten zakład ma podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ).

Obowiązek ubezpieczenia (art. 66 u.ś.o.z.f.ś.p.) dotyczy m. in.:

- osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę,
- osób pracujących w ramach umowy zlecenia (wykonywanie pracy w ramach umowy o dzieło nie pociąga za sobą obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego!),
- bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy,
- uczniów i studentów,
- osób prowadzących działalność gospodarczą,
- osób pobierających zasiłek stały z pomocy społecznej.

Z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego zwolnieni są następujący członkowie rodziny osoby ubezpieczonej:

- dzieci do ukończenia 18 roku życia, a w przypadku kontynuowania nauki do ukończenia 26 roku życia,
- osoby bezrobotne, nie ubezpieczone z innego tytułu,
- mąż/żona.

Wyżej wymienione osoby korzystają ze świadczeń na podstawie ubezpieczenia członka swojej rodziny.

Obowiązek zgłoszenia do Zakładu Ubezpieczeń Zdrowotnych osoby podlegającej ubezpieczeniu spoczywa na pracodawcy tej osoby, urzędzie pracy lub innej

Access to Health Care in Poland

The most important act regulating issues connected with health care is The Act of August 27, 2004 on health care benefits financed from public funds (Journal of Laws of 2008, No 164, it. 1027 as amended)

1 OBLIGATORY HEALTH INSURANCE

Healthcare benefits are provided in health care institutions such as: hospitals, ambulance services, health centers, clinics and medical practices.

An insured person may use health care benefits in one of the health care institutions free of charge if an institution has a contract with The National Health Fund (NFZ).

The obligation of insurance (Article 66 of the Act on health care benefits financed from public funds) concerns:

- People employed on the basis of an employment contract,
- People employed on the basis of a contract of specified work (employment on the basis of a contract of specific performance does not carry an obligation of health insurance!),
- The unemployed registered in the Employment Office,
- students,
- people conducting economic activity,
- people receiving permanent welfare from social service.

The following members of the family of the insured person are exempt from the obligation of health insurance:

- children under 18 years old, in case of the continuation of education until the age of 26,
- the unemployed who are not insured,
- a wife/husband.

The above-mentioned people use health care benefits on the basis of the health insurance of the family member.

The duty of reporting a person subject to the insurance to the Social Insurance Institution (ZUS) shall be fulfilled by an employer, an employment office or other

jednostce wypłacającej świadczenie, z którym związane jest obowiązkowe ubezpieczenie.

---

2 DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Osoba, która nie jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym sama może się ubezpieczyć zawierając umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Umowę o dobrowolnym ubezpieczeniu zawiera się w wojewódzkim oddziale NFZ lub w jego delegaturze.

Należy pamiętać, że osoba ubezpieczona ma obowiązek zgłosić do NFZ członków rodziny. Jeśli tego nie spełni, podlega karze grzywny(!).

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przysługuje również przez 30 dni po wygaśnięciu obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego.

---

3 DOWODY UBEZPIECZENIA

Dowód ubezpieczenia to każdy dokument potwierdzający uprawnienia do świadczeń zdrowotnych.

Dowodem takim jest legitymacja ubezpieczeniowa, odcinek renty lub emerytury, legitymacja studencka, legitymacja uczniowska, zaświadczenie o opłaceniu składek ubezpieczeniowych oraz umowa z NFZ i dowód opłaty składki (w przypadku osób korzystających z dobrowolnego ubezpieczenia).

Aby skorzystać z pomocy zakładu opieki zdrowotnej należy przedstawić dokument potwierdzający ubezpieczenie zdrowotne.

W nagłych przypadkach, kiedy przedstawienie dowodu ubezpieczenia nie jest możliwe, a konieczne jest szybkie udzielenie pomocy, dokument taki należy (co do zasady, w terminie 7 dni) donieść do zakładu opieki zdrowotnej, w którym udzielono pomocy.

---

4 LEKARZE

Z problemami zdrowotnymi w pierwszej kolejności powinno zgłaszać się do lekarza rodzinnego. Jest to lekarz, którego każdy sam może sobie wybrać w dowolnym ośrodku zdrowia. Jeśli nie jest się zadowolonym ze świadczonych przez niego usług, można zrezygnować i wybrać nowego lekarza rodzinnego. Nie trzeba podawać powodów rezygnacji. Lekarza można zmieniać dowolną ilość razy. Jednak tylko dwa razy w ciągu roku można dokonać zmiany lekarza rodzinnego bezpłatnie. W przypadku kolejnych zmian należy uiścić opłatę w wysokości 80 zł.

institution that provides a benefit which obligates someone to provision of health insurance.

---

2 VOLUNTARY HEALTH INSURANCE

An individual to whom an obligation of insurance does not apply may insure himself/herself by signing a contract with the National Health Fund (NFZ). A contract on voluntary health insurance is signed in a Voivodship Office of the National Health Fund (NFZ) or its delegation.

Remember, that an insured person has an obligation to report the members of his/her family. Otherwise, he/she is subject to a fine (!).

A person is entitled to health care benefits for an additional 30 days from the expiry of the insurance obligation.

---

3 EVIDENCE OF INSURANCE COVERAGE

In order to use health care benefits a person shall present a document confirming health care insurance.

The evidence of health care insurance includes: a health insurance card, a pension slip or a retirement pension slip, student ID, a certificate of paid insurance premiums, a contract with the National Health Fund or a receipt of a paid insurance premium (in case of voluntary insurance).

To be treated in the medical health institution a patient must present a document confirming the possession of health insurance.

In case of an emergency when quick help is necessary, evidence of insurance shall be presented to the health institution within 7 days.

---

4 VISITS TO DOCTORS

In case of health problems, you must first visit a family doctor (General Practitioner). You may choose a family doctor yourself in any health center. If you are dissatisfied with his/her services, you may resign and choose a different one. You do not have to give reasons for your resignation. You may change your doctor at anytime. Remember, you can change your family doctor for free only twice a year. In case of the next change, you will have to pay a fee of PLN 80.

Lekarz rodzinny co do zasady decyduje o sposobach leczenia, może skierować do lekarza specjalisty lub do szpitala, wnioskując o wystąpienie na leczenie uzdrowiskowe (sanatorium), wnioskując o ulgowe przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz wykonuje szczepienia ochronne, w tym dzieci i młodzieży.

Jeśli lekarz rodzinny stwierdzi, że zachodzi konieczność wykonania dodatkowych badań lub uzasadnione jest leczenie szpitalne, wystawia odpowiednie skierowanie.

W przypadku skierowań do lekarza specjalisty, wyróżniamy dwa ich rodzaje:

- na konsultacje – uprawnia do jednorazowej wizyty u lekarza specjalisty,
- na leczenie lub kontynuowanie leczenia – ważne do chwili zakończenia leczenia przez specjalistę.

Bezpłatnie i bez skierowania można leczyć się u: ginekologa i położnika, dentysty, okulisty, onkologa, dermatologa, wenerologa, psychiatry.

Skierowanie nie jest także wymagane w nagłych przypadkach(!).

---

5 LEKI I RECEPTY

Niektóre leki można nabyć wyłącznie po przedstawieniu w aptece recepty wystawionej przez lekarza.

Termin realizacji recepty (czyli termin, w którym można wykupić leki) nie może przekroczyć 30 dni od jej wystawienia. Wyjątek stanowią:

- recepta na antybiotyki – termin realizacji recepty to 7 dni od daty jej wystawienia,
- recepta na leki lub wyroby medyczne sprowadzane z zagranicy dla użytkowników indywidualnych – termin realizacji recepty wynosi 60 dni od jej wystawienia,
- recepta na preparaty immunologiczne, wytwarzane dla indywidualnego pacjenta – termin realizacji wynosi 60 dni od jej wystawienia.

W przypadku, gdy lek przepisany przez lekarza jest bardzo drogi, można poprosić pracownika apteki o polecenie innego, tańszego leku, który jednak ma takie samo działanie, dawkę i postać jak przepisany. Nie dotyczy to sytuacji, gdy lekarz dokona na receptce adnotacji wskazującej na niemożność zamiany przepisanego leku.

---

6 PRAWA PACJENTA

Podstawowe prawa pacjenta, to prawo do pełnej informacji o stanie zdrowia, wyrażenia zgody na udzielenie niektórych świadczeń zdrowotnych lub ich od-

A family doctor: decides on treatment, may make a referral to a specialist or hospital treatment, applies for a spa treatment (sanatorium), applies for orthopedic equipment and auxiliary equipment, performs vaccinations.

If a family doctor decides that it is necessary to do some additional tests or the hospital treatment is needed, he/she makes a referral to a specialist or a hospital for treatment.

We may distinguish two types of referrals to the specialists:

- a consultation- entitles the patient to one appointment with a specialist
- a treatment or the continuation of a treatment – valid until the end of the treatment

You may receive medical treatment without payment or a referral at: gynecologist, dentist, optician, oncologist, dermatologist, venerologist, psychiatrist.

Referral is also NOT required in case of emergencies.

---

5 MEDICATIONS AND PRESCRIPTIONS

Some medicines may be purchased only on prescription issued by a doctor.

The prescription's validity (a period during which you may purchase the medicine) may not exceed 30 days from the issuance. The exceptions from this rule are:

- a prescription for antibiotics - the validity may not exceed 7 days from the issuance,
- a prescription for medicines imported from abroad for individuals- the validity may not exceed 60 days from the issuance,
- a prescription for immunological medicines produced for an individual client- the validity may not exceed 60 days from the issuance.

In case when a prescribed medicine is very expensive, you may ask a pharmacist about a cheaper one that has the same effect, dosage and form as the prescribed one. It is not possible if a doctor makes a reference on the prescription that a medicine may not be replaced by any other medicine.

---

6 PATIENT RIGHTS

Fundamental rights of patients include: a right to full information on their health condition, a right to agree or refuse certain health treatments, privacy du-

mowy, intymności w trakcie korzystania ze świadczeń zdrowotnych oraz pomocy medycznej w stanach nagłych.

Osoba, której prawa zostaną naruszone, ma możliwość złożenia skargi na zakład opieki zdrowotnej.

Skargę można wnieść do:

- kierownika zakładu opieki zdrowotnej,
- Okręgowej Izby Lekarskiej – jeśli naruszenia praw dopuścił się lekarz,
- Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych – jeśli naruszenie jest spowodowane działalnością pielęgniarki lub położnej,
- Biura Praw Pacjenta – działa przy Ministrze Zdrowia (Biuro Praw Pacjenta, ul. Długa 30/40, 00-238 Warszawa).

---

7 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

W celu uzyskania pomocy z tytułu niepełnosprawności należy uzyskać w Polsce orzeczenie o niepełnosprawności. Niestety, żadne przywiezione przez cudzoziemca z kraju pochodzenia zaświadczenia nie zostaną uznane.

W Polsce istnieją dwa rodzaje orzecznictwa:

- dla celów rentowych
- oraz dla celów pozarentowych.

Orzecznictwo dla celów rentowych prowadzone jest przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz komisje lekarskie ZUS. Orzeczenia te oceniają zdolność do podjęcia pracy i są podstawą do uzyskania świadczeń w postaci renty lub emerytury. Orzeczenie dla celów rentowych wydaje jednostka ZUS odpowiednia ze względu na miejsce zameldowania osoby zwracającej się z wnioskiem o wydanie orzeczenia.

Występują trzy kategorie niezdolności do pracy:

- całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji,
- całkowita niezdolność do pracy,
- częściowa niezdolność do pracy.

Niepełnosprawność można orzec:

- okresowo, na nie dłużej niż 5 lat, jeżeli istnieje możliwość odzyskania zdolności do pracy,
- trwale, jeżeli nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem 5 lat.

ring performance of the health care benefits, medical help in case of an emergency.

In case of the violation of patient's rights, you may make a complaint against the health care institution. You may make a complaint to:

- the manager of the health care institution,
- the District Chamber of Physicians and Dentists – if a doctor violated your rights,
- the District Chamber of Nurses and Midwives – if a nurse or a midwife violated your rights,
- The Patient's Rights Office of the Ministry of Health Care (30 Długa Street, Suite 40, 00- 238 Warsaw).

---

7 PERSONS WITH DISABILITIES

In order to receive help because of a disability, a person shall obtain a disability decision. Unfortunately, foreign disability decisions are not respected on the territory of the Republic of Poland.

In Poland there are two types of disability jurisdiction:

- for pension purposes,
- for non-pension purposes.

Jurisdiction for pension purposes rests with the certifying physicians of the Social Insurance Institution (ZUS) and the physicians board of Social Insurance Institution (ZUS). The decisions assess the ability to start work and are the basis of obtaining financial benefits (pension or retirement pension). The decision for pension purposes is issued by the Social Insurance Institution (ZUS) unit competent with respect to the place of residence of a person applying for the decision.

There are three categories of disability relating to work:

- a full disability to work and independent life,
- a full disability to work,
- a partial disability to work.

A disability decision may be issued:

- temporarily, not longer than 5 years if there is possibility to regain the ability to work,
- permanently, if there is no possibility to regain the ability to work before 5 years.

Orzecznictwo dla celów pozarentowych prowadzą powiatowe zespoły do orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia te stanowią podstawę do ubiegania się o dodatkowe świadczenia dla osób niepełnosprawnych, takich jak zasiłek pielęgnacyjny lub ulgowe przejazdy środkami komunikacji publicznej. Od orzeczeń ZUS różnią się tym, że wskazują na przyczyny niepełnosprawności, co pozwala na korzystanie z ulg i uprawnień przysługujących ze względu na charakter niepełnosprawności.

Wyróżniamy **trzy stopnie niepełnosprawności**:

- znaczny – przyznawany osobie, która ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do pracy albo zdolna do pracy wyłącznie w warunkach pracy chronionej i wymagającej stałej lub długotrwałej opieki oraz pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- umiarkowany – przyznawany osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej lub częściowej pomocy innych osób,
- lekki – przyznawany osobie, która ma naruszoną sprawność organizmu, powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy lub osobie mającej naruszoną sprawność organizmu dającą się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Jurisdiction for non-pension purposes rests with district boards for disability decisions. These decisions are the basis for applying for additional benefits for the disabled such as care benefits or a reduced fare on public transport. They are different from the decisions issued by the Social Insurance Institution (ZUS), because they include the reasons for the disability that allows for using aids and powers that a person is entitled to on the basis of the type of disability.

We distinguish **three levels of disability**:

- severe – granted to a person with physical or mental impairment, who is unable to work or who is able to work only in supported employment conditions that requires a constant and prolonged care and help of other people in connection with the disability to live independently,
- moderate – granted to a person with physical or mental impairment who is unable to work or who is able to work only in supported employment conditions or that requires temporary or partial care and help of other people,
- mild – granted to a person with physical or mental impairment causing a decrease of the ability to work in a fundamental way or to a person with physical or mental impairment that is possible to compensate through orthopedic equipment and auxiliary equipment or technical means.

Świadczenia rodzinne

1 OGÓLNE INFORMACJE DOTYCZĄCE ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Kwestie dotyczące rodzajów świadczeń rodzinnych oraz warunków ich przyznawania reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006, Nr 139, poz. 992 z późn. zm.), dalej: u.ś.r.

Prawo do świadczeń rodzinnych przysługuje rodzinom będącym w trudnej sytuacji finansowej. Ubiegać się o tego rodzaju pomoc mogą cudzoziemcy:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- jeżeli wynika to z wiążących RP umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywający na terytorium RP na podstawie:
  - zezwolenia na osiedlenie się,
  - zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich,
  - zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z posiadaniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE udzielonego przez inne państwo członkowskie UE cudzoziemcowi zamierzającemu wykonywać pracę lub prowadzić działalność gospodarczą na podstawie przepisów obowiązujących w tym zakresie w RP podjąć lub kontynuować studia lub szkolenie zawodowe lub wykazującemu, że zachodzą inne okoliczności uzasadniające jego zamieszkiwanie na terytorium RP.

Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa wyżej, jeżeli zamieszkują na terytorium Polski przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. Zaznaczyć należy, że czasowe przebywanie poza terytorium Polski nie pozbawia prawa do zasiłku rodzinnego.

Do świadczeń rodzinnych należą: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze, czyli zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zapomoga wypłacana przez gminy.

Access to Family Benefits

1 BASIC INFORMATION

The law governing this area of benefits is the Family Benefit Act of November 28, 2003 (Journal of Laws of 2006, No 139, it. 992 as amended).

Persons in a difficult financial situation are eligible for financial benefits. The following foreigners may apply for family benefits:

- who are under the regulations of the coordination of the social security systems,
- if it results from the binding bilateral international contracts on the social security systems with the Republic of Poland,
- staying on the territory of the Republic of Poland on the basis of:
  - a permit to settle,
  - a long-term resident's EC residence permit,
  - a residence permit for a fixed period issued in connection with the possession of the long-term resident's EC residence permit issued by another member state of the EU to a foreigner that intends to work or conduct economic activity on the basis of the regulations of the Republic of Poland, take up or continue studies or occupational trainings or a foreigner that may confirm other circumstances justifying his/her residence on the territory of the Republic of Poland.

The above-mentioned persons are eligible for family benefits if they live on the territory of the Republic of Poland during the benefit period and they receive family benefits, unless the regulation of the social security systems or the bilateral international contracts on the social security states otherwise.

Temporary residence outside the territory of Poland does not deprive someone of the right to family benefits.

Family benefits cover: public welfare family member benefits and related additional benefits, nursing-related benefits: nursing benefit and nursing allowance, one-time grant in virtue of childbirth, a grant paid by a commune office.

Świadczenia rodzinne są wypłacane przez gminę. Co do zasady ustalaniem prawa do świadczeń oraz ich wypłatą zajmują się ośrodki pomocy społecznej. Czasem jednak, w większych miastach, jest w tym celu powoływany specjalny wydział urzędu gminy. Prawo do świadczeń rodzinnych (z wyjątkiem zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka) uzależnione jest od kryterium dochodowego, czyli od wysokości dochodu osiąganego przez rodzinę.

---

2 ZASIŁEK RODZINNY

Osobami uprawnionymi do uzyskania zasiłku rodzinnego są: rodzice lub jedno z rodziców, opiekun prawny dziecka, opiekun faktyczny dziecka - jeżeli wystąpił do sądu z wnioskiem o przysposobienie lub osoba pełnoletnia, ucząca się, nie pozostająca na utrzymaniu rodziców, ponieważ rodzice nie żyją, lub osoba utrzymująca się z alimentów zasądzonych od rodziców na jej rzecz (art. 4 u.ś.r.).

Zasiłek ten przysługuje (art. 6 u.ś.r.) rodzicom lub opiekunowi faktycznemu lub prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko: 18 roku życia, nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, 24 roku życia w przypadku kontynuowania nauki w szkole przez osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym lub umiarkowanym oraz osobie uczącej się w szkole lub szkole wyższej jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

Wyróżniamy następujące **dodatki do zasiłku rodzinnego**: z tytułu urodzenia dziecka, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu rozpoczęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Nie można nabyć prawa do żadnego dodatku do zasiłku rodzinnego, jeśli nie przysługuje prawo do pobierania samego zasiłku (!).

---

3 ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

Świadczenia opiekuńcze to zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne. Są one przyznawane osobom, które ze względu na wiek lub niepełnosprawność (własną lub dziecka) wymagają dodatkowego wsparcia finansowego.

Family benefits are paid by a commune office. Generally, the social service centers determine the eligibility for family benefits and the principles of paying those benefits. Sometimes, in big cities, a special department in the commune office is established for this purpose.

The eligibility for family benefits (except nursing- related benefits and a one-time grant for childbirth) depends on income criteria, measuring the income of the family.

---

2 PUBLIC WELFARE FAMILY MEMBER AND RELATED BENEFITS

The following persons are eligible for the public welfare family member and related additional benefits: one or both of the parents, the child's guardian appointed by the court, the factual guardian of the child if he/she applied for adoption, a minor that is receiving education and is not being maintained by parents, because they are deceased or a person is maintaining himself/herself from the maintenance from his/her parents (art. 4 of Family Benefits Act).

The public welfare family benefit shall be granted to parents, the child's guardian appointed by court or the factual guardian of a child until the child (art. 6 of the Family benefits Act): completes 18 years of age, completes education but no longer than until completion of 21 years of age, completes 24 years of age if she/he continues education at school and possesses a medical certificate stating a moderate or considerable degree of disability, completes 24 years of age and continues education at school or university.

The public welfare family benefit may be extended with **additional allowances** in virtue of: childbirth, taking care of a child during parental leave, bringing up a child by a single parent, education and rehabilitation of a disabled child, school year commencement, commencement of the further education of the child outside his permanent residence, bringing up a child in a multi child family.

The right to the additional allowance may not be acquired if a person is not entitled to a public welfare family benefit.(!)

---

3 NURSING RELATED BENEFITS.

Nursing- related benefits include a nursing allowance and nursing benefit. They are granted to persons who in connection with the age or disability (one's own or a child's) need additional financial support.

Zasiłek pielęgnacyjny (art. 16 u.ś.r.)

Jego przyznanie uzależnione jest wyłącznie od wieku lub stanu zdrowia osoby niepełnosprawnej w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji i przysługuje niezależnie od wysokości dochodów w rodzinie.

Osoby uprawnione do pobierania tego zasiłku to:

- niepełnosprawne dziecko,
- niepełnosprawny w wieku powyżej lat 16 - jeżeli ma orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- niepełnosprawny w wieku powyżej lat 16 - jeżeli ma orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, pod warunkiem, że niepełnosprawność (bez określenia stopnia) powstała przed ukończeniem 21 lat,
- osoba, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje także osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Obecnie kwota zasiłku wynosi 153,00 zł.

Świadczenie pielęgnacyjne (art. 17 : u.ś.r.)

Jest ono uzależnione od wysokości dochodu w rodzinie. Przysługuje:

- matce,
- ojcu,
- lub opiekunowi faktycznemu - jeżeli nie podejmują oni lub zrezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej by sprawować opiekę nad dzieckiem, które posiada:
  - orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem na konieczność stałej lub długotrwałej opieki albo pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w jego leczeniu, rehabilitacji i edukacji,
  - orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości 420,00 zł miesięcznie. Natomiast świadczenie pielęgnacyjne przysługujące za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 świadczenia pielęgnacyjnego za każdy dzień. Należną kwotę świadczenia zaokrągla się do 10 groszy w górę.

Nursing allowance (art. 16 of the Family Benefits Act)

A nursing allowance is granted regardless of the family income on the basis of the age or health condition of a handicapped person in connection with the inability to lead an independent existence.

Persons entitled to a nursing allowance:

- a handicapped child,
- a handicapped person over 16 years of age, if she/he possesses a medical certificate confirming a considerable degree of disability,
- a handicapped person over 16 years of age, if she/he possesses a medical certificate confirming a moderate degree of disability on condition that disability (without defining a degree) commenced before completion of 21 years of age,
- a person who is over 75 years of age.

A nursing allowance is not granted to a person staying in a institution providing full- time maintenance if the stay and the services provided by the institution are financed, in part or in total, from the state budget or the National Health Fund. A nursing allowance is not granted to a person eligible for a nursing benefit.

Currently the nursing allowance is equal to PLN 153.

Nursing benefits (art. 17 of the Family Benefits Act)

A nursing benefit depends on the family income.

The following persons are entitled to a nursing benefit:

- a mother or
- a father or
- a factual guardian - if they do not undertake or resign from employment or other paid work to take care of a child that possesses:
  - a certificate confirming his/her disability and confirming the necessity of the permanent or long- term care or assistance of another person in connection with the considerably limited possibilities of the independent existence and the necessity of the constant participation of the child's guardian in his/her treatment, rehabilitation and education,
  - a certificate confirming a considerable degree of disability.

A nursing benefit is equal to PLN 420. A nursing benefit for an incomplete calendar month shall be calculated as 1/30 part of the monthly nursing benefit for each day. The due sum shall be rounded up to the full PLN 0,1.

Świadczenia pielęgnacyjne **nie przysługują**, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- osoba wymagająca opieki:
  - pozostaje w związku małżeńskim
  - lub została umieszczona w rodzinie zastępczej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie.

---

4 JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA

Zapomoga przysługuje ojcu lub matce lub opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu w przypadku urodzenia się dziecka. Przyznanie tego świadczenia nie zależy od wysokości osiąganego dochodu.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi w wysokości 1000 zł. składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

---

5 ZAPOMOGA WYPŁACANA PRZEZ GMINY

Rada gminy w drodze uchwały może przyznać zamieszkałym na terenie jej działania osobom jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka (art. 22a u.ś.r.). Szczegółowe zasady udzielania zapomogi określa uchwała rady gminy, a wypłaty zapomóg finansowane są ze środków własnych gminy.

A nursing benefit **shall not be granted** if:

- a person taking care of the child has an established right to a retirement pension, pension, disability pension, permanent benefit, pre-retirement allowance or the pre-retirement benefit.
- a person in a need of care
  - is married,
  - stays in the foster family, a special school-educational center and is under constant care 24 hours a day or stays in an institution providing full-time maintenance for at least 5 days a week (except for health centers) in connection with the need for education, revalidation or rehabilitation ,
- a family member has an established right to an early retirement pension in virtue of taking care of this child,
- a family member has an established right to additional allowance or a nursing benefit for this or another child.

---

4 CHILD BIRTH GRANT

The following persons are entitled to apply for a grant in case of childbirth: a father or a mother or a guardian appointed by court, a factual guardian.

This grant does not depend on family income. An application for the one time grant in virtue of childbirth that is equal to PLN 1000 shall be submitted within the period of 12 months from the date of the child's birth. In the case of a child under legal care, factual care or in case of an adopted child, the application shall be submitted within the period of 12 months from the date of taking charge of a child or adoption. Applications submitted after the deadline are not valid.

---

5 GRANTS PAID BY A COMMUNE OFFICE IN VIRTUE OF CHILD BIRTH

The commune council may issue a one-time grant in virtue of childbirth to the residents (art. 22 of the Family Benefits Act). The conditions of granting a grant are determined by a resolution of a commune office and the grants are financed by the budget of the commune.

Pomoc socjalna

1 PODSTAWOWE INFORMACJE

Kwestie związane z przyznawaniem pomocy socjalnej reguluje Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009, Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), dalej: u.p.s.

Pomoc socjalna przysługuje cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy. o cudzoziemcach (czyli posiada zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, udzielone przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, oraz zamierza wykonywać pracę lub prowadzić działalność gospodarczą na podstawie przepisów obowiązujących w tym zakresie w RP, podjąć lub kontynuować studia lub szkolenie zawodowe lub wykaże, że zachodzą inne okoliczności uzasadniające jego zamieszkiwanie na terytorium Polski).

Pomoc udzielana jest w szczególności (art. 7 u.p.s.) z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski życiowej lub ekologicznej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi.

Z pomocy społecznej można uzyskać następujące wsparcie: świadczenia niepieniężne lub świadczenia pieniężne.

2 ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE

Są to: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek,

Access to Social services

1 BASIC INFORMATION

Issues connected with social services are determined by the Act of March 12, 2004 on social service (Journal of Laws of 2009, No 175, it. 1362 as amended).

Foreigners residing and staying on the territory of the Republic of Poland on the basis of a permit to settle, a long-term resident's EC residence permit, a residence permit for a fixed period issued in connection with the circumstance referred to in art. 53 paragraph 1, it. 13 of the Act on Aliens of June 13, 2003 (that is, a foreigner possesses the long-term resident's EC residence permit issued by another member state of the EU to a foreigner that intends to work or conduct economic activity on the basis of the regulations of the Republic of Poland, take up or continue studies or occupational trainings or a foreigner that may confirm other circumstances justifying his/her residence on the territory of the Republic of Poland.

According to article 7 of the act on social service, assistance is given especially in cases of: becoming an orphan, poverty, homelessness, unemployment, physical disability, long or serious illness, domestic violence, a need of motherhood protection or multi children family protection, helplessness in educational issues or in conducting a household, especially in multi children or incomplete families, the youth's inability to adjust, troubles in adjusting to life after being released from prison, alcohol or drug abuse, accident of fate and critical situation, natural disaster or life disaster, and a victim of trafficking in human beings in need of protection.

Benefits received from social service may be of a monetary or non-monetary nature.

2 NON-MONETARY SUPPORT

Non-monetary consideration includes: social work, premiums for social insurance, material help: economic independence, specialist advice, shelter, food, clothes, protected residence, stay and services in a social service center, a funeral,

niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

3 ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE

O świadczenia pieniężne mogą się ubiegać wyłącznie (art. 8 ust.1 u.p.s.):

- osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, czyli kwoty 477 zł.
- osoba w rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, czyli kwoty 351 zł.
- rodzina, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Dochód to suma wszystkich przychodów członków rodziny z miesiąca poprzedzającego ten, w którym składany jest wniosek o przyznanie pomocy, albo - w przypadku utraty dochodów - z miesiąca złożenia wniosku, pomniejszona o miesięczne obciążenie podatkiem od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenia społeczne oraz alimenty wypłacane na rzecz innych osób.

Do dochodu nie wlicza się jednak: alimentów świadczonych przez osoby w rodzinie na rzecz innych osób, jednorazowych świadczeń socjalnych, świadczeń w naturze, świadczenia pieniężnego w postaci składki na ubezpieczenia społeczne opłacanej przez ośrodki pomocy społecznej, dochodu z prac społecznie użytecznych.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach pomoc finansową mogą uzyskać osoby czy rodziny, których dochód przekracza wspomniane kryterium dochodowe. Jest to pomoc w postaci zasiłku celowego, zasiłku okresowego lub pomocy rzeczowej. Przyznawana jest pod warunkiem zwrotu części lub całości udzielonej pomocy.

Świadczenia pieniężne to: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki.

emergency intervention, funded ticket, care service in the place of residence in the support centers and centers of help for the family, specialist care services in the place of residence and in the support centers, care and education in the foster family or school- educational institution, help in obtaining proper residential conditions including a protected residence, help in finding a job, material help for the development for independent persons, trainings, family advisory and family therapies conducted by the adoption and care centers.

---

3 MONETARY SUPPORT

According to Article 8 of the act on social service, only the following categories of people may apply for monetary consideration:

- A single-person household whose income does not exceed the income criteria set for that household, currently set at PLN 477,
- A member of the family whose income per one person does not exceed the income criteria per one person in a family, currently set at PLN 351,
- A family whose income does not exceed the sum of income criteria per one person in a family.

Income is the sum of the incomes of all family members from the month preceding the submission of the application for consideration or- in case of the income loss – from the month of the submission of the application reduced by: Monthly paid Personal Income Tax, Contributions for health and social insurance, Maintenance paid in aid of other persons,

Income does not include: Maintenance paid by a family member to other persons, one time disability benefits, in-kind benefits, financial benefits: premium for social insurance paid by the social service centers, income from socially useful jobs.

In justified cases, financial help may be given to persons or families whose income exceeds the mentioned income criteria. This includes welfare for a particular purpose, temporary welfare or material help. It is granted on condition that the whole or a part of the help is returned.

Monetary support includes: temporary welfare, permanent welfare, welfare for a particular purpose, special purpose welfare, welfare and loans for economic independence, help to foster the family, help to individuals who want to become independent or to continue their education.

---

4 ZASIŁEK STAŁY

Zasiłek stały (art. 37 u.p.s.) przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Cudzoziemiec może więc starać się o ten zasiłek, jeśli nie może pracować ze względu na wiek lub niepełnosprawność. Starając się o zasiłek stały musi przedstawić dokumenty potwierdzające niezdolność do pracy, czyli np. orzeczenie o niepełnosprawności.

Zasiłek stały nie przysługuje w przypadku, gdy cudzoziemiec:

- ma prawo do pobierania renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- albo utracił prawo do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania.

---

5 ZASIŁEK OKRESOWY

Zasiłek okresowy (art. 38 u.p.s.) przysługuje osobom i rodzinom, których środki finansowe nie wystarczają na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych, w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie lub brak możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (np. renty).

Starając się o zasiłek z wyżej wymienionych powodów należy przedstawić odpowiednie dokumenty potwierdzające chorobę, niepełnosprawność, wysokość poniesionych kosztów leczenia. Należy pamiętać, że ubiegając się o zasiłek okresowy z powodu bezrobocia cudzoziemiec jest zobowiązany do aktywnego poszukiwania pracy (nie wystarczy samo zarejestrowanie się w urzędzie pracy!) i podjęcia każdej pracy niezależnie od kwalifikacji (wyjątek: można odmówić podjęcia pracy tylko wtedy, gdy nie pozwala jej wykonywać stan zdrowia).

---

6 ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy (art. 39 u.p.s.) przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, czyli np. na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żyw-

4 PERMANENT WELFARE

According to Article 37 of the act on social service, only the following persons may receive permanent welfare:

- a single-person household over 18 years old, unable to work because of age or completely unable to work, if his/her income does not exceed the income criteria of a single-person household,
- a minor staying with his/her family, unable to work because of age or completely unable to work, if his/her income and the income per one person in a family does not exceed the income criteria per one person in a family.

A foreigner may apply for this welfare if he/she is unable to work because of age or disability. In that case, he/she must present the documents confirming disability to work, e.g. certificate confirming disability.

A foreigner is not entitled to permanent welfare if:

- has an established right to the disability benefit, nursing benefit or additional allowance in virtue of bringing up a child by a single parent,
- has lost the right to the unemployment benefit as a result of the expiry of the statutory time of collecting a benefit

5 TEMPORARY WELFARE

Persons and families eligible for temporary welfare (Art. 38 of the Act on social service) have not enough financial means to cover the costs of the necessary needs especially in virtue of a long or serious sickness, disability, unemployment or inability to maintain or acquire the eligibility for benefits from other systems of social security (e.g. a pension).

While applying for a benefit, an individual shall present proper documents confirming the sickness, disability and the costs of medical treatment. It has to be kept in mind that during application for temporary welfare, a foreigner is obligated to actively search for a job (registration in the employment office alone is NOT enough!) and to undertake any job regardless of his/her qualifications (exception: an individual may refuse to undertake a job only if their health condition does not allow them to do so).

6 WELFARE FOR PARTICULAR PURPOSE

Welfare for a particular purpose (Art. 29 of the Act) is granted in order to satisfy essential needs, e.g. to cover the costs (or part of costs) of food, medicines,

ności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

W wyjątkowych przypadkach osobie lub rodzinie może zostać przyznany **specjalny zasiłek celowy**, który nie podlega zwrotowi.

7 PROCEDURA UBIEGANIA SIĘ O PRYZNANIE ŚWIADCZEŃ Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Aby uzyskać pomoc społeczną należy złożyć odpowiedni wniosek w ośrodku pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Może się też zdarzyć, że pracownik ośrodka pomocy społecznej sam (bez wniosku cudzoziemca) stwierdzi, że sytuacja wymaga udzielenia mu pomocy.

Aby ustalić czy pomoc cudzoziemcowi się należy, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy w miejscu jego zamieszkania. Wywiad przeprowadzany jest w terminie 14 dni od wszczęcia postępowania, a w sprawach niecierpiących zwłoki w ciągu 2 dni. W czasie tego wywiadu pracownik socjalny pyta o sytuację rodzinną i majątkową, więc można wcześniej przygotować wszystkie dokumenty, które mówią o sytuacji cudzoziemca i jego rodziny (np.: dokument tożsamości – karta pobytu, zaświadczenie o uczęszczaniu dzieci do szkoły, orzeczenie o niepełnosprawności, zaświadczenie pracodawcy o wysokości wynagrodzenia lub z urzędu pracy o posiadaniu statusu bezrobotnego).

Przyznanie świadczeń pieniężnych następuje w drodze decyzji administracyjnej, z wyjątkiem udzielenia pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego oraz biletu kredytowanego. Decyzja powinna być wydana w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowania. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej będzie potrzebował więcej czasu na rozpatrzenie sprawy, poinformuje o tym zainteresowaną osobę na piśmie i wskaże nowy termin załatwienia sprawy.

Decyzja odmowna może zapaść wtedy, gdy:

- cudzoziemiec odmówi złożenia oświadczenia o dochodach i stanie majątkowym,
- pracownik socjalny stwierdzi, że cudzoziemiec źle gospodaruje środkami, które posiada lub przyznaną pomocą,
- cudzoziemiec nie współpracuje z pracownikiem socjalnym przy rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej,
- cudzoziemiec w sposób nieuzasadniony odmówi podjęcia pracy (jeśli jest bezrobotny) lub podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie lecznictwa odwykowego (jeśli jest osobą uzależnioną),

treatment, fuel, clothes, necessary housing equipment, small redecoration or repairs and the funeral.

In unique cases, **special purpose welfare** may be granted.

7 PROCEDURE OF APPLYING FOR SOCIAL SERVICE BENEFITS

In order to receive social help, you need to submit an appropriate application in a social service center (OPS) competent with respect to your place of residence. In some cases, a social worker decides himself/herself (without your application) that your situation requires social assistance.

A social worker conducts a community interview in your place of residence to determine whether you are entitled to social assistance. An interview is conducted within 14 days from the beginning of the procedure, in emergency cases within 2 days. During the community interview, a social worker asks about the family and economic situation, therefore you should prepare all documents that may be helpful to the interview (e.g. ID – residence card, decision on the issue of the permit for legal residence, confirmation of attendance to school, decision on physical disability, income certificate from an employer or a confirmation of the unemployed status from the employment office).

Monetary awards are issued on the basis of an administrative decision, except for social work, specialist advice and a funded ticket. The decision must be issued within one month from the beginning of the procedure. If a social service center needs more time to issue a decision, it will inform you about it in writing and set a new date.

A refusal may be issued if:

- you refuse to present your income and financial information,
- a social worker concludes that you manage your finances or acquired social benefits badly,
- you do not cooperate with the social worker,
- for no apparent reason you refuse to start working (if you are unemployed) or you refuse to start detoxification in the addiction treatment center (if you are addicted),

- pracownik socjalny stwierdzi, że istnieje różnica pomiędzy udokumentowaną wysokością dochodu, a rzeczywistą sytuacją majątkową cudzoziemca, wskazująca na to, iż sam jest w stanie poradzić sobie z trudną sytuacją życiową.

Decyzja o przyznaniu świadczeń może zostać uchylona lub zmieniona na niekorzyść cudzoziemca bez jego zgody, gdy:

- zmienia się przepisy prawa,
- zmieni się sytuacja osobista lub majątkowa cudzoziemca,
- cudzoziemiec pobierze nienależne świadczenie,
- oraz w przypadkach, w których następuje odmowa przyznania świadczeń (wyżej opisane).

Każdy ma prawo wniesienia odwołania od decyzji, z której nie jest zadowolony. Odwołanie wnosi się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie 14 dni od dnia otrzymania tej decyzji.

Warto pamiętać, że przez cały czas należy współpracować z pracownikiem ośrodka pomocy społecznej oraz informować go o wszelkich zmianach dotyczących sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Jeżeli cudzoziemiec wprowadzi w błąd pracownika socjalnego, może nie uzyskać świadczeń lub je stracić, a także będzie musiał zwrócić wszystko, co nienależnie pobrał (!).

- a social worker concludes that there is a difference between documented income and your actual financial position which indicates that you are able to manage your difficult situation yourself.

Decisions on the determination of social benefits may be repealed or changed if:

- the legal regulations change,
- the family or economic situation of a person changes,
- a foreigner collects undue benefits,
- in cases when granting of the social benefits has been refused (mentioned above).

Everyone has the right to appeal from the decision you are dissatisfied with. An appeal shall be made to the Council Appeals Board of the institution that issued a decision within 14 days from the reception of the decision.

You should always cooperate with the social worker and inform him/her about every change concerning your personal, economic and financial situation. If you deliberately mislead the social worker, you may not receive benefits or you could lose them and be obligated to return all undue benefits you have collected(!).

Fundacja
Instytut na rzecz Państwa Prawa
ul. Chopina 14/70
20-023 Lublin
Tel.: +48 81 532 40 69
Fax: +48 81 743 68 05
e-mail: migrant@fipp.org.pl

Urząd do Spraw Cudzoziemców
ul. Koszykowa 16
00-564 Warszawa
Tel.: +48 81 22 601 75 14
e-mail: legalizacjapobytu@udsc.gov.pl

Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie
Wydział Polityki Społecznej
ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
Tel.: +48 81 742 45 52
Fax: +48 81 742 44 70

Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie
Wydział Spraw Obywatelskich
i Cudzoziemców
ul. Spokojna 4,
20-914 Lublin

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
ul. Unii Lubelskiej 15
20-108 Lublin
Tel.: +48 81 532 20 12

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Spokojna 9
20-074 Lublin
Tel.: +48 81 442 10 21
Fax: +48 81 442 10 20

Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie

ul. Mełgiewska 11
20-954 Lublin
Tel.: +48 81 745 18 16

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Al. Szucha 25
00-918 Warszawa
Tel.: +48 22 347 41 00
e-mail: informacja@men.gov.pl

Biuro Rzecznika Praw Pacjenta

ul. Długa 30/40
00-238 Warszawa
Tel.: 0 800 190 590
www.bpp.waw.pl

**Caritas Archidiecezji Lubelskiej
Centrum Pomocy Migrantom
i Uchodźcom**

ul. Prymasa St. Wyszyńskiego 2
20-950 Lublin
Tel./fax: +48 81 743 71 86
e-mail: migranci-lublin@caritas.pl

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
Tel.: +48 22 556 44 66
Fax: +48 22 828 69 69
e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl

Stowarzyszenie Homo Faber

Krakowskie Przedmieście 39,
20-076 Lublin,
tel. +48 81 534 45 13,
e-mail: info@hf.org.pl

- Monika Gwiazda** absolwentka Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, doktorantka w Katedrze Prawa Handlowego KUL, aplikant notarialny, prawnik zatrudniony w Fundacji Instytut na rzecz Państwa Prawa.
- Dagmara Jachacz** absolwentka Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, aplikant notarialny, prawnik zatrudniony w Fundacji Instytut na rzecz Państwa Prawa.
- Joanna Oleszkowicz** absolwentka Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, prawnik w Fundacji Instytut na rzecz Państwa Prawa.
- Dr Tomasz Sieniow** absolwent Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL oraz Chicago-Kent College of Law, adiunkt w Katedrze Prawa Unii Europejskiej KUL, Prezes Zarządu Fundacji Instytut na rzecz Państwa Prawa.